

VERSFORDÍTÁSOK
1922–1933

1922

CHARLES BAUDELAIRE

MÁMORT!

(Enivrez-vous)

Mindig mámorosnak kell lenni. Ebben lüktet minden: ez az egyetlen kérdés. Hogy ne kelljen érezni az idő rettentő terhét, mely összeroppantja válladat, és a földre görnyeszti gerincedet, szünetlenül mámorosnak kell lenni.

De mitől? Bortól, költészettől vagy erénytől – mindegy. De fűrődjél mámorban.

És ha olykor egy palota lépcsőfokán, egy árok zöld fűvén, szobádnak mogorva magányában magadhoz térsz, és a mámor már elsápadt vagy szétomlott, úgy kérdezzed meg a szelet, a hullámot, a csillagot, a madarat, az órát, mindent, ami múlik, mindent, ami sóhaj, mindent, ami elgurul, mindent, ami énekel, mindent, ami beszél, kérdezzed meg, hány óra van most?; és a szél, a hullám, a csillag, a madár, az óra így fog felelni: „Most van a mámor órája. Hogy ne legyél az Idő kínzott rabszolgája, mámorosnak kell lenned. Mámorosnak kell lenned szünet nélkül! Bortól, költészettől vagy erénytől – mindegy.”

AKÁRHOL, CSAK KÍVÜL E VILÁGON

(Anywhere out of the World)

Ez az élet, kórház, amelyben mindegyik betegnek az a vágya, hogy ágyat cseréljen. Ez itt szenvedne a kályhával szemben, amaz ott pedig azt hiszi, hogy meggyógyulna, ha az ablak mellé kerülne.

S ez nekem olybá tűnik, hogy mindig ott lenne jó, ahol nem vagyok, és a költözködésnek ez a kérdése nem egyéb, mint örökös vitatkozás a lelkeimmel.

„Mit szólsz hozzá, lelkem, szegény fagyott lélek, ha Lisszabonban lalnánk. Ott meleg lenne, és te ismét eleven lennél, mint a gyök. Ez a város a víz palotáján áll; azt mondják, hogy csupa márványból épült, s hogy a nép ott úgy gyűlöli a növényzetet, hogy kitépi az összes fákat. Lám, itt egy táj a te ízlésed szerint; egy táj, mely fénytől meg márványtól ragyog, és tengertől, mely visszaveri a ragyogását.”

Lelkem nem felel.

„Miután te annyira szereted a kedélyes, eleven látványosságot, talán Hollandiában szeretnél lakni, Hollandiában, az üdvözülés hazájában? Talán kedvedet lenné azokban a vidékekben, melyeknek képét gyakran megbámultad a múzeumokban. Hogyan gondolkodnál Rotterdameről, hiszen te szereted az árbofák erdejét és a házak alatt horgonyzó hajókat?”

Lelkem néma marad.

„Talán inkább Batávia mosolyog feléd? Ott megtalálnók, látod, az európai szellemet, amint összeolvad a forró égővek szépségeivel.”

Csend. Halott volna már a lelkem?

„Hát már annyira elszibbadtál, hogy csupán a szenvedésben találsz kedvetlenséget? Ha így van, úgy szálljunk olyan országok felé, melyek a Halál hasonmásai. Átérezem szerencsétlenségünket, szegény lélek! Tornerba visszük majd poggyászaikat. Vagy menjünk még messzebb, a Balti-tenger legvégső csücskéig; ha lehetséges, úgy még messzebb az élettől; telepedjünk meg a sarkon. Ott a napsugarak csak ferdén és könnyedén érintik a földet, és a fény meg az éjszaka lomha egymásutánja elfojtja a változatosságot és elmélyíti az egyhangúságot, mely félig a megsemmisülést jelenti. Ott hosszasan fürödhetünk a sötétségben, mialatt mulattatásunkra az északi fény né-

ha felénk szórja rózsaszín kékéit, mintha a Pokol tűzijátékának visszaverődése lenne.

Végre felcsuklott a lelkem, és bölcsen így kiáltott fel. „Vigyél akárhova! vigyél akárhova! csak vigyél ki ebből a világból!”

1925

MILAN RAKIĆ

SÓVÁRGÁS

(Čežnja)

Ma este langyos lámpafénynél
Virágok özönét adom neked.
Virágaimban lelkem búja él
És tiszta, szűzi, szende szeretet.

Szelíd homály lesz a szobában,
Homály, mely altat s görnyedt gondot űz,
S a vallomás pillanatában
Az ablakon izzik az alkony-tűz.

Minden szentebb, számosabb, szebb:
A hulló éj s az elalvó világ,
Kopár mezőn a csenevész gyepek
Illatozik, mint millió virág.

Egyedül maradunk mi ketten . . .
– Mint csermelyek csobognak magukban
A suttogások a sötétben,
S szavak, melyeknek tavaszszaguk van.

SVETISLAV STEFANOVIĆ

DÉL

A napperzselte part pázsítja, lám,
Mint dús hajad, mély süppedő selyem,
Melyet, hogy lágyan álmodjék fejem,
Tündérkezekkel ágyasztál alám.

Az orcáidból, mint nagy, ritka rózsák,
Bfarkelyhéből forró illat árad,
A tó felől hőség cikáz; a fáradt
Hév légben ing az árnyas vágy-valóság.

A föld bizsergőn, fojtottan piheg,
Úgy, mint mi is, remegve, lankadó
Gyönyörben, és ím, most a friss, hideg

Habokra tűz, a kék mélység felé dől
A nap; s igéző fényre gyúl a tó,
Úgy, mint szemed láng-csókjaim tüztől.

ŽARKO VASILJEVIĆ

MAGDOLNA

A fáradt nő
a sarkon áll
és nekitámaszkodik a szunnyadó háznak.

Az arca
mosoly és halódás,
az ujjai pedig
elhamvadt viaszgyertyák.

SVETISLAV STEFANOVIĆ

DÉL

A napperzselte part pázsítja, lám,
Mint dús hajad, mély süppedő selyem,
Melyet, hogy lágyan álmodjék fejem,
Tündérkezekkel ágyasztál alám.

Az orcáidból, mint nagy, ritka rózsák,
Bfőkelyhéből forró illat árad,
A tó felől hőség cikáz; a fáradt
Hív légben ing az árnyas vágy-valóság.

A föld bizsergőn, fojtottan piheg,
Úgy, mint mi is, remegve, lankadó
Gyönyörben, és ím, most a friss, hideg

Habokra tűz, a kék mélység felé dől
A nap; s igéző fényre gyúl a tó,
Úgy, mint szemed láng-csókjaim tüzétől.

ŽARKO VASILJEVIĆ

MAGDOLNA

A fáradt nő
a sarkon áll
és neckitámaszkodik a szunnyadó háznak.

Az arca
mosoly és halódás,
az ujjai pedig
elhamvadt viaszgyertyák.

SVETISLAV STEFANOVIĆ

DÉL

A napperzselte part pázsítja, lám,
Mint dús hajad, mély süppedő selyem,
Melyet, hogy lágyan álmodjék fejem,
Tündérkezekkel ágyasztál alám.

Az orcáidból, mint nagy, ritka rózsák,
Bfarkelyhéből forró illat árad,
A tó felől hőség cikáz; a fáradt
Hév légben ing az árnyas vágy-valóság.

A föld bizsergőn, fojtottan piheg,
Úgy, mint mi is, remegve, lankadó
Gyönyörben, és ím, most a friss, hideg

Habokra tűz, a kék mélység felé dől
A nap; s igéző fényre gyúl a tó,
Úgy, mint szemed láng-csókjaim tüzétől.

ŽARKO VASILJEVIĆ

MAGDOLNA

A fáradt nő
a sarkon áll
és nekitámaszkodik a szunnyadó háznak.

Az arca
mosoly és halódás,
az ujjai pedig
elhamvadt viaszgyertyák.

Nekitámaszkodik a szunnyadó háznak
és a sarkon áll
a fáradt nő.
Ezalatt pedig az utcai lámpás
– a hű barát –
dicsfényt és halált hullat
fáradt fejére.

ŽARKO VASILJEVIĆ

PILLANAT

Megyek az utcán. Éj van.

Az egyik sarokban barátom vár,
a nyurga, faderekú, bandzsa szemű
öreg lámpás,
és barátságosan rám mosolyog.

A házak sugdolódnak körülöttünk
és homályba göngyölik a felfénylő ablakokat.

Egyszerre csak társam, a lámpás
becsukja bandzsa szeméncék lankadt kagylóját
és a sarok mögé búvik.

Csak hosszú fadereka
jajdul fel tompán,
mint mankó a kövön.

ŽARKO VASILJEVIĆ

ÉJJEL

A házak az utca végén
gúnyolódnak a halottas hangulattal.

A sarkok élesen belehasítanak
a feketés égbe.

Körülöttem az éjjel elsüppedtette
a véres Golgota-utat
a Kenyér úr felé –,
és az éhség ilyenkor csak
gyermek, asszonyok, emberek
álmaiban feleselget kábán –
amíg a csüggedt, rogyant test
alszik.

A katedrális tornyáról a városra
óriás feszület hull
és ráfekszik az álmokra
és ráfekszik a lelkekre.

Körülöttem az éjjel elsüppedtette
a véres Golgota-utat
a Kenyér úr felé.

ŽARKO VASILJEVIĆ

ANYÁMNAK

(Mojoj majci)

Peer Gynt:

Segítség, jó anyám, segítség!

Anyám, engedd, hogy belenézzek
szemedbe, mely oly bánatos,
mely aggódik és búsul értem,
mely rózsához hasonlatos,
mi halkán hervadt őszben, dérben.

És engedd, hogy meleg öledben
még egyszer hallgassak meséket,
az óriást s a bábát féljem,
hogy lássak lenge tündércéket
és lássak nyüzsgő törpe rajt
amint a földből, fák közül
virágokból s a zöld fűből
csodás módon előkerül
és sose lássak bajt meg jajt.
A kék madár után szaladni,
az is oly kedvemre való,
aztán fáradtan elaludni
s oly messze, messze a való.
Szeléd felhőkről, hadd álmodjak,
melyek csodásan, lágyan úsznak,
cirógatásuk mint a hab,
az ábrándnál is finomabb.

S hadd mondjam el anyám, tenedek,
ki győlöl engem s ki szeret,
hogy mind hazugság: férfi, asszony,
a szem azért van, hogy csalhasson,
csalnak az ölelő karok –

és szomorú csak én vagyok.
Mert tudom jól,
a végzetem:
a messzeség,
a végtelen,
engem ölel a messzi szél
s halott álmoknak árnya kél.

Anyám,
felettem virraszt végzetem
és te – és te,
Egyetlenem.

Anyám, engedj, hogy belenézzek
szemedbe, mely oly bánatos,
mely aggódik és búsul értem,
mely rózsához hasonlatos,
mi halkán hervad őszben, dérben.

IVO VOJNOVIĆ

AZ IFJÚSÁG HIMNUSZA

(Az Imperatrix című drámából)

A csenevész idővel dacolva
hömpölyög a tavaszi fergeteg
hegyről
hegyre
és elcsépel, megőröl
elsodor, elseper
mindent, ami lérges,
ami korhad, ami száraz,
ami nyomorék
és süket,
dörögve hajtja ki
a rothadást

s a szennyet.
– Viharszél, fergeteg! – Viharszél!
seperj le, tépj le,
szakíts le, sodorj el
mindent, ami esendő,
mindent, ami veszendő,
mióta baglyok,
békák
és farkasok
sótétet vetettek,
lidércet etettek
s megfenyegették a tavaszt
ármánnyal
és
halállal.
– Viharszél, fergeteg! – Viharszél
a csenevész idővel dacoló viharszél
vagyunk mi, a kicsik világa,
kiknek se szeri, se száma,
viharszél, mely isteneket lerombol
és összezúz,
hogy földi porukból
feléptse megint
holmi isteni cárság
új cyklopi bástyafalait.
– Viharszél, fergeteg! – Viharszél!

1926

ERNST BLASS

MÁRCIUSI ESTE

(Märzabend)

Levegő hull be a nyitott ablakon,
Mint kemény fal.
Influczbacilust hoz magával
Minden bizonynal.
S a falak kérlelhetetlen csendjében
Két fekete hattyú fonálynakkal
Jácintokat hullat éppen.

Sokszor az orvos elől, ki kámfort
Fecskendez, hogy nyúljon a lét,
A lányokat a halál elviszi.
Részvét
Jön ilyenkor ismét
A kis szobákba. Fehér, nyomott
Szekrények állnak ott,
És ott ácsorog az emberi egyedüllét,
Mely hidegrázósan folyik szét
Az űrbe, a légüres űrbe.

[ISMERETLEN]

MÓR SZERENÁD

Spanyolból

(Asomate a la ventana . . .)

Ablakodra szállt ma reggel

– Ó jaj, ó jaj!

Lelkemnek fchér galambja

– Ó jaj, ó jaj!

Jelenti, hogy új nap jött el,

Hajnalpírban az ég alja

– Ó jaj, ó jaj!

Néha oltalmadba veszed

– Ó jaj, ó jaj!

Szerelmem, mely érted lobog

– Ó jaj, ó jaj!

De becsapod, mint gyereket

Talán magad sem akarod.

– Ó jaj, ó jaj!

Meghal így az én szerelmem

– Ó jaj, ó jaj!

Mert hó van a kebledben

– Ó jaj, ó jaj!

Megfagy így lelkem galambja

Nincs ki házába fogadja

– Ó jaj, ó jaj!

JULES LAFORGUE

AZ ELSŐ ÉJJEL

(La première nuit)

Halkan jó az este, nyájas agg módjára.
Mürr macskám csak gubbaszt, mintha vén szfinx lenne
Szeme meg-megvillan, nyugtalanság benne,
Sápadt hold kúszik fel a látóhatárra.

Ebben az órában imát mond a gyermek,
S most dobja ki Páris lányait utcára,
Kik a gázláng alatt hím prédára várva
Hideg szerelemmel vadászatra kelnek.

Az ablaknál ülve Mürrnek közelében
Azokra gondolok, kik születtek éppen,
S kiket hantoltak el ma zajban vagy csendben.

Gondolatim mostan sírok közt topognak,
Koporsóban fekszem, helyére azoknak,
Kik első éjüket töltik benn a földben.

GIUSEPPE LONGO

AZ ELSŐ VIRÁG

(Il primo fiore)

Éjjel a tündérek – csillagoknak remegő fényénél
libegve, mint gyenge liljomok a szélben – rögs
földek és setét halmok felett zöld köntösödnek
szálait szőtték s tervezték, ó tavasz, te titkos.

S másnap reggel zsenge zöld ömlött el lágyan, szereszéjjel
völgyeken és halmokon, de annyi finomsággal,

hogy a most felbukkant napnak szökén buzogó fényében
látni lehetett azért a földnek lélegzését.

S még valami új van ott ma reggel: kis fehér virág egy
vén mandolafának harmatgyöngyös ágai közt.

Biztos, egy tündérnek virágkoszorújából hullott ki,
mert sietve menekült, mikor szürkült az égbotl.

GIUSEPPE LONGO

A HALOTTAK TAVASZA

(La primavera de' morti)

Temetőbe menet egy kerítés mentén
három ágat tört le egy mandolafáról.
Zöld bimbók aludtak mind a három ágon,
itt-ott feslett fel csak egynémely közöttük.
Kislányának követ csókokkal illette,
könnyeket nem ejtett; meg-megsimogatta
a sáfrány kúszó borostyánnak zöldjét,
ismerősként üdvözölte a nagy ciprus
lábánál zöldellő ibolyákat és a
mellettük felnyúló sudár rózsabokrot.
Azután önnön kezével ásni kezdett
és elültette sorjában mind a három
bimbóból kis ágat, hogy a kislányka
még ott lent a fázós némaságban is
érezze, hogy íme: itt van már a tavasz.

TODOR MANOJLOVIĆ

VER SACRUM

A langyos sötétségen át
Rejtett kis kertekből,
Messzi rétekről
Kótyagos hullámokban
Lélegzik
Az üde április.
A tavaszi éjszaka
Lágy ujjakkal cirógatja
A réteket, és illata
Oly édesen hull szerteszéjjel,
Mint templomi mécses füstje . . .

Ó, csodás, csírázó tavasz!
Szerelemittas,
Vágyódó, busongó;
A gyenge, duzzadó,
Friss nedvű
És bűvösen buja fű
Már kitört, kizsendült;
A bőbitás, kalászos
Fűszálak ezrei
Megrészegülten, fojtott szenvedéllyel
Remegnek, hintáznak –
És csábos meséket meg
Tündérregéket sugdosnak
A széllel meg a csillagokkal
Történt szerelmeskedésről –
És az Örökkévalóságról.

Közben azonban
A titokzatos homályban
Csapásra emelkedik,
Mint riadt árnyék
A borzalmas sarló,

Mely mindent letarol,
Leterít, majd halott kazlakba gyűjt,
– Melyek rothadást lehelnek –
És kettévágja egy isteni tavasznak
Heves, hatalmas, lendülős,
De fájdalmasan rövid életét.

VELJKO PETROVIĆ

VISSZATÉRÉS

(Povratak)

Nevet az aranyló őszi reggel,
vidáman virrad fel a nap.
A pára, amely a rónán piheg,
gyérül, és egyre sápadtabb.

A pára minden izzó sugarat
száz szívárványos színre bont.
– Mért mosolyogsz rám, régi otthon,
hol örök volt a bú, a gond?

A régi nap csókolja arcomat
s a gyorsvonalnak ablakát.
Ó, csókolj nap, tüntessed rólam el
fázós fanyarságom nyomát.

Szülőföldemnek illatarja vár,
szemem megrebben könnyivel.
Ó föld! a fiad szégyelli magát,
arcát kezébe rejti el.

Bátran, pirosan, merész lélekkel
bocsájtottad világba őt,
S így tér most vissza! Elfogadod-e
a sápadt, fáradt csüggedőt? . . .

Siess, vonat, vigyél haza! Anyám,
a fiad karját nyújtja szét!
. . . Mily szomorú, mint letört rózsaszál:
elveszté erejét, színét.

JEAN RICHEPIN

SÍRFELIRAT AKÁRKI SZÁMÁRA

(Epitaphe pour u' imposte qui)

Nem ismerte senki sem. Élt, de nem tudni: miért?
Azt se tudni, miért halt meg. Magával ő nem hozott
Semmit erre a földre, és a rendnek kedvéért,
Ahogy jött, úgy távozott.

Öröm, bánat és remény, álom, derű, panasz, baj
Együtt, majd egymás után szívét megdobogtatták.
Szeme tiszta volt és víg. Ajkán sokszor sírt a jaj,
S kacagott a vigasság.

Evett, ivott és aludt, minden napja így múlik,
Után újból kezdte el az evést, alvást, ivást,
Mert a változatosság kedvelője volt mindig,
Szeretett újat és mást.

Jót tett, és úgy élt, mintha felhők között járna még,
Rosszat tett: de lelkében büntudattal ez nem járt,
Jött és ment életében tűnő barát, ellenség,
De ezek meghaltak már.

Szeretett. Majd új szerelmek jöttek az évekkel.
Zsémbes lett, és utálta az élet nyugodt unalmát,
Így múlt el ez az ember, éltünk is így múlik el:
Jön, megy, s máris: jojcakát!

GEORGES RODENBACH

LANGYOS ESTE

(Douceur du soir)

Lámpa nem ég. Az est langyosan elmerül.
Az alkony oly lágy, mint a jó halál,
Árnyék kúszik szobánkba lopva, és szétterül,
Mint fáradt gondolat. Minden megáll.

Mint jó halál mosolyg az estnek enyhe,
S a vak tükröben búsan búcsút int,
De mozdulata tétova és renyhe,
Bágyadt szeméből a halál tekint.

Elolvadnak a falon lógó képek,
A homály hója mindent beszítál,
A kertbe zárt tájak és emlékek
Elfúlnak lágyan, mint a jó halál.

Ó, langyos est! A csend a zajt felissza,
A tűz elől halódó zsongásokban;
Halott kedvesnek álma tér most vissza,
Vágyó szemek találkoznak titokban.

A körvonalak szétmállnak ernyedten,
Az utolsó fakó sugár elmegy.
Két lélek merül el a néma estben:
Nem beszélnek, de gondolatjuk egy.

1927

MILOŠ CRNJANSKI

ÉLET

(Život)

Mindchhez semmi közöm sincsen,
távol van tőlem, nem függ tőlem.

Emlékszem, milyen szép is volt,
a mély vizek felett,
melyekben ezüstlött a hold
egy híd, mint keskeny ív
lágy hajlattal.
Látod, ez megvigasztal.

Távol van tőlem, nem függ tőlem.

És azóta nekem egy illat is elég,
melyet puszta ugarról hoz felénk a lég,
s elég, ha a felhő alacsonyabban jár,
hogy felrezenjek már.

Nem függ tőlem.

Elég, ha dermedt télnék idején
zúzmarás kertből szalad énfelém
egy idegen gyermek fagyott füllel,
és átölel.

JOVAN DUČIĆ

AZ ÉN DALOM

(Moja poezija)

Csendes, mint a márvány, hűvös, mint az árnyék,
Sápadt, mint leányzó, kit az álom ringat.
Hadd a mások dalát, hadd terjesszék, zengjék
Durva rimaszájuk piszkos utcahosszat.

Nem hintek rád gyöngyöt, olcsó, zajos fényt sem,
Hanem sápadt rózsát tűzök fűrtjeidbe:
Legyél magosan szép, bárki meg ne értsen,
S gőgös legyél mindig a profánnal szemben.

Fájdalmaid miatt legyél bús, szomorú,
Ne kolduld a vigaszt, ha feletted ború.
A lázas tömeget szelíden vezessed.

Nyers, kíváncsi fényben közönyösen álljál,
Drága köntös helyett ködruhában járjál.
Titkos omlós fátylak takarják a tested.

JOVAN DUČIĆ

NAPLEMENTE

(Zalazak sunca)

A nyugati égbolt rézvörösbe rezdül,
Olvadt borsó úszik a folyónak tükrén,
Tűlevelű erdő setétjén keresztül
Lappangó parázként izzik át a tűzfény.
Messze valahol egy vízimalom bűg még
Fáradt, rekedt hangja olyan búsán hallszik,

S az alkony ölében, ahol csupa láng ég,
Már a tavirózsa hullámpárnán alszik.

Ismét hát egy este . . . Olyan az érzésem,
Hogy valahol messze, az ég pereméjén,
Tengereken túl, az alkornynak csendjében
Smaragdos erdőnek komor, sötét mélyén
Vár engem az igaz, ismeretlen asszony.
Sápadt mint a vágy, a fején briliáns ég,
Végtelen a búja, ül, s rám gondol folyton,
S a kis házban búsong a néma sötétség.

Óceán nyúlik el a kertek tövében.
Sirályok repülnek a sziklaodúból,
A rózsza elfonnyadt a bokorban régen,
Az erdei szellő bús nótákat dúdol.
Két hatalmas szfinx néz az est kohójába,
Órzik a bús asszonyt, ki könnyeit ontja,
És a tenger messzi, tiszta azúrjába
Behull a napnak fáradt tűzkorongja.

Nem tudom, hogy hívják, arca ismeretlen,
De most minden vágyát teljesítném néki.
Sápadt ajkairól hűségeskü rebben,
Hűségc hatalmas, halálos és égi . . .
Ne mondjátok sose: nincs így valójában.
Hogy mindezt a szívem hazudta magának!
Mert akkor én sírok, sírok egyfolytában,
S engem többé sose vigasztalhatnának.

JOVAN DUČIĆ
ISMERETSÉGÜNK

(Poznanstvo)

Mikor találkoztunk, borús volt az égbolt,
Az utolsó rózsák lehullottak holtan,
Őszi vizek hangja balog, bús sirám volt:
S én csak álmodoztam és szomorú voltam.

Mintha ifjúságom bús öregkor lenne,
Nem szeret, nem lángol piros szenvedéllyel;
Borús, barna árnyék borul a lelkemre,
Mely beteg és sápadt, mint hús, holdas éjjel;

Vagy olyan a lelkem, mint percenő mécsfény,
Mely vén katedrális homályában szunnyad,
A mennyezet olyan, mint ég őszi estvén,
A fekete falról vízcseppek csorognak.

Mint fájdalmas ének, olyan volt a hangja . . .
Most is egyre hallom, álmodok is róla.
S múltunkról, mely régi, őszi dalát kongja.
Most is emlékszem még a bús búcsúszóra.

A csókja hideg volt, mint a jeges márvány.
Haja gőgös szőke, szeme meg se rebben.
Mikor csókot kértem előtte megállván,
Hideg hervadt rózsa illatát éreztem.

Álmom ma is sokszor súlyos, mint egy átok,
Felriadok, s íme: haldoklik az éjjel.
Szétnézek ijedten, de semmit se látok:
Szememben egy könnycsepp lassan olvad széjjel.

JOVAN DUČIĆ

A DUBROVNIKI KÖVET

(Dubrovački poklisar)

Tél van, ezerhatszáz valamelyik tele,
Menčetić, a követ Versailles-ban időzik,
Hogy a nagy királynál tiszteletét tegye,
A király most Lajos, a tizennegyedik.

Kedvelik Raguzát, a köztársaságot,
S ezért a követét fogadják illően,
Este Trianonban csapnak vigasságot,
Molière is játszik, zene is van bőven.

A pici markizek szép, púderes fejjel
S lábujjhegyen finom, selyemtopánkában
Menüettet járnak, s mosolyt hintnek széjjel;
Kába illat szálldos legyezők nyomában.

Míg egy bíborossal elvonul a vendég,
Hogy tanácskozzanak az egyház sorsáról,
S az Adrián kié legyen a fensőbbség –
A követ egy selyemtopánkára gondol.

JOVAN DUČIĆ

A NAP

(Sunce)

A Jón-tenger partján született, ahol káprázik a napfény, sötétlenek a ligetek, és sápadt szobrok villannak elő a fák árnyékából, és miként a sirály, úgy fürdött az azúrban, a csillámló vizek illatában és káprázatában. Az anyja többször a fák hűvös árnyékába vitte, melynek lombjai úgy illatoztak, mint az álom.

Ó, mily szerencsétlen a költő! Gyermekeivel olyan tájra ment, ahol fehér, fagyos volt az ég, amilyen hideg, sápadt nap borzongott, a partokon pedig a szelek sírtak. És a fájdalmas emlékezés úgy fájt, mint felszakadt régi seb, és felidézte a napfényes partokat, a sötét berkeket, a nyugodt márványokat. Ő is sírt tehát a hullámokkal és a szelekkel együtt, keserűen, vigasztalanul sírdogált az idegen, komor tengerparton.

De mikor szóke haja, mint halott őszi lomb, deresen didergett, mikor nagy, szenvedélyes szeme – amely olyan volt, mint téli citromfa, avagy mint derűs tenger kékje – elhomályosult és elfakult, mikor creiben az őszt érezte sípolni, amely után már nem jön több tavasz – a Végzet visszavezette Ioniába.

Ott minden a régi volt. De ő már nem volt a régi: nem tudta már felismerni a derűs, duzzadós jón-tengeri napcsókos partjait. Lehunyta szemét, és mélyen belenézett a lelkébe. És íme! ott látja az egykori napot, azt a csodás, hatalmas napot, amely körül hajdan a világ keringett, amely álomillatot adott a lombnak, amely hideg, fehér vért áramoltatott a csendes márványokon keresztül, amely lehetővé tette neki, hogy az emberek mély, hatalmas szenvedélyével éljen és szenvedjen.

Ez a nap az Ifjúság Napja volt, amely még egyszer mélyen bevilágít az elhamvadó lélekbe, és mindenre az Ábránd csodás és mágikus szépségét szórja.

Mert a dolgok olyannak látszanak, amilyen fényt ad nekik a lelkünk.

JOVAN DUČIĆ

MESE AZ ERŐSRŐL

(Priča o jakom)

Két rab egy láncra volt fűzve, nyakukat és kezüket erősen szorította a lánc. Az egyik erős volt, a másik gyenge. A gyenge a fogságra gondolt, és szomorú volt, az erős a szabadságra gondolt, és vidám volt. Az erős több ízben akart menekülni, egy elszánt rántással szét akarta tépni láncát, de ez mindenkor fojtogatta, felsebezte a gyengét, aki ilyenkor közel járt a halálhoz.

Egy éjjel virrasztott az erős. A hegyekre gondolt, ahol nemrég még hatalmasan, vadállat módra barangolt, mint maga a természet; ahol a vadkanok is féltek tőle, ahol véres kézzel nyúlt a sasfészekbe, az öregeket megfojtotta, a fiatalokat ellopta, a bércekről sziklákat mozdított el, hogy a szakadéokban halálos sikolyukat hallja. Olyan erős, olyan borzalmas, olyan fékevesztett volt, mint a vízésés.

Az éjjel sötét volt, az örök aludtak. A szabadság utáni ellenállhatatlan vágy feszítette vadállati lelkét. A vas megfeszül, és elpattan. Az erős átgázol megfulladt társán, átgázol az örökön, át a fekete mezőn, át a fekete folyón, amelybe úgy vetette bele magát, mint tüzes, fiatal bestia, és eléri a szabad partot. Véres, vészes éjjéli hold gyúl fel a hegyek mögötti feketeségben.

A Természet mosollyal, örömmel, széttárt karokkal várta az erőt, és megáldotta.

ANICA ĐUKIĆ

TAVASZ

(Proleće)

A folyó békésen folyik tovább,
a jégtáblák eltűntek róla rég,
érezni már a föld zöld sóhaját,
amikor lágyan langyosul a lég;
véremen titkos áram szalad át
– nézd, ott ég a nádas, füstje mily álnok,
itt féreg töri át a föld haját . . .
Ó, üde, tiszta, tavaszi álmok!

A nádas lángja fel-fellobban,
s te versedet olvasod fel nékem,
a féreg rág és feltör egyre jobban,
szavaid zengnek vallomásképpen.
De mért nem nékem szól a vallomás,
miért rajongsz a másik asszonyért,
mikor lelkem minden szót érez, ért
és áhítóz? Mikor én életet
adnék a versnek s életet neked?

Amíg a nap lassan aludni mén,
szívemben lassan elfogy a remény . . .
A versek zúgnak, mint a forró vér,
és nyájasak, mint szűzi álmodás.
Minden szó más asszonyt eped, dicsér,
mindig csak az a más.

Nézem a hídnek két setét ívét,
mintha madár a szárnyát tárná szét
és rám törne. Ó, mily rémítő!
A víz folyik tovább hangtalanul . . .
a tavasz-est lágyan, halkán lehull . . .
így elfolyik az élet s az idő.

SIBE-JOSIP MILIČIĆ

BESZÉLGETÉS

(Razgovor)

- Hogy hívják azt a sok csodás virágot,
ami a lélekben terem?
- Azt versnek hívják, kedvesem.
- Azt beszélük (nem tudom, igaz-e?),
hogy akkor nyílnak szebben, jobban,
amikor az emberben valami nagy összeroppan?
- Ó, borzasztó igazság lenne ez!
- Hát mely lélekben, mondjad, ó,
és mikor nyílnak e ragyogó,
varázsos virág?
- Abban, amelyben Isten úr,
melyben templomot építenek,
és ennek tornya égbe nyúl;
abban, melyben a legnagyobb
tény és hatalom:
az álom!

MILOŠ PEROVIĆ

MINEK A GONDOLAT . . .

(Našto misao . . .)

Minek a gondolat, ha nem örök
S nem mély, csak lenge!
Ha nem éles, mint a penge,
S nem fényes, mint a nap
És sugarai nem tőrík át
Lételemek ködbe göngyölt titkát!

Miért, mikor csak bajt okoz,
Mikor csak kínban, jajban él,
Mikor nem nyúl tovább,
Mint szűkös szemfedél.
Mikor semmi lesz ő is, mihelyt
A fekete sár elnyeli a porhüvelyt.

Miért ad a Gondviselés bölcsességet,
Mikor féreg az úr mindcnek felett!
Miért hisszük, hogy előre látunk,
Mikor sötétben járunk,
S szemünk erőtlennül
A tudatlanság kódébe merül?

ALEKSA ŠANTIĆ

NE HIGGY

(Ne vjeruj . . .)

Ne higgyél rímeimnek, édes,
Versnek, mely esdőn kér szerelmet, égve
S érted meneszt tüzes fohászt az égbe,
Vagy szép neved barnult fatörzsbe metszi.

Ne higgy! Ám később, ha teljes holdon át
A szikla orma színezüst ruhát ölt,
Hol nyugszik néhány cserje orgonánk,
S tavasz csattog minden bokorban.

Oda jöjj, édes. Várlak. Ne szólj mást,
Ha hozzám simulsz remegve, érzed-e,
Hogy égek, lánggal égek folyvást,
Hogy én is reszketek, ó, érzed-e?

És akkor higgy nekem. Ne kérdezz!
Hiszen nem ismer szót a szerelem,
Csak lángol egyre, kiáll harcnak, haragnak.
– S akkor ne bánd, hogy verset is faragnak!

JELA SPIRIDONOVIC-SAVIC

AZ ASSZONY

(Žene)

Az asszonyok
mindnyájan
véres keresztet hordanak,
az anyaság
vérveres keresztjét.

Mindnyájan lángoló csillagot hordanak,
a Kelet
pirosló csillagát.

Ezért oly csodásan mély
a szemük:
a kereszt mélységeket hasít.

Ezért olyan ragyogó
a szemük:
csillagok csillognak bennük.

De az ajkuk körül
valami gyermeki lebeg,
amelyben nem sötétlik
a kereszt,
amelyben nem csillog
a csillag . . .

Íme az asszony.

GVIDO TARTALJA

ROMANTIKUS ÖNGYILKOS KEZE

(Ruke romantičnog samoubice)

Holtan találták meg a parkban, hajnali szürkületben
hervadt levelekkel teleszórva.

Kezei fehérek, mint sápadt leányzóé, és görcsösen meredtek:
az egyikben fegyver, amely cnnek a különös ifjúnak
a halált hozta,
a másikban összegyűrtött papiros az utolsó gondolattal,
összegyűrtött papiros az utolsó szóval.

Köd.

Hideg szél zörög az ágak között.

A sárga és vörhenyes levelek, mint felhasadt, vértelen szívecskék
hullanak

arcára, testére, meredt márványkezére
hullanak, egyre hullanak.

GVIDO TARTALJA

PASTORALE

(Pastorale)

Felhőtlen ég és rajta égő nap delcl,
a gyümölcsfák közt vidám szél szalad.

Három-négy bárány béget és kószálva legel,
Egy pórleány a fűben nehéz, zöld fa alatt
nyújtottan énekel.

Két ökör fáradt és sovány
a széles fehér úton bután
húzza a göthös parasztszekeret.

Sűrű por száll a szekér után,
a tikkadt nyári lég nem mozdul, megmered.

GVIDO TARTALJA

KEZEK A HALÁL ELŐTT

(Ruke pred smrt)

A haldokló utolsó, törékeny napjai olyanok,
mint szélben didergő levelek őszi ágon,
mint remegő, bizonytalan árnyékok a vízen
hajnali szürkület előtt.

Az arc keskenyebb és áttetszőbb,
s a kezek egyre fehérebbé válnak.

Az ő kezei –
lassan olyanokká sápadnak, mint azok a gyertyák,

melyeket nemsokára meggyújt egy öreg, aszott kéz
ebben a házban,
miután lefogta az utoljára lecsukódó fáradt
szemkagylókat.

1928

IVO ANDRIĆ

AMIRŐL ÁLMODOM ÉS AMI TÖRTÉNIK VELEM

(Šta sanjam i šta mi se dogada)

Ki tudja végét az időnek,
Útját a szélnek, nevét a csendnek,
És mi az,
Ami gondolataimat rágja, és álmomat
Elrabolja?

Minden éjjel alattomos látogatók jönnek,
Nem látom őket, nem hallom őket,
Mikor tüzes homokkal szórják be szám, szemem.

S míg csökönyösen kapaszkodom emlékeimbe:
Fényes égbe, férfias járásba,
Buja egyedüllétbe és munkába –
Ők fejem felett állnak
(Nem látom, nem hallom őket),
És várják,
Hogy halott legyen testem a halott éjszakában.
De engem a reggel kiszabadít
És feleml, miként a napot, vizet és zsenge levelet,
A zene meggyógyít;
Egy halom ködlik a messzcségben;

Megerősödik bennem a remény,
Azokra a napokra emlékszem,
Amikor tudtam még, hogy mi az öröm.

*

A város késő éjjel
Nem akar elpihenni.
Első álmomból vad rikoltás ráz fel,
Mely szétfolyik az éjben. Jaj vagy kacaj?

Vajon a szerelem bujkál az elhagyott parkban,
Avagy bort isznak ketten,
Keserű bort egy asszony egészségére?

Ó, én ismerem a földet és minden ajándékát.
Most álmot keresek.
Mély, ismeretlen világot.

*

Ó, július feledett örömei!
Íme ott, a tikkadt csendben a szivás suttog.
Sejtve jó az est.
Valaki siet azon az úton, amely hazavezet.
A zöld hullám, a hal vagy a madár
Megtöri a csendet.
Ó, messzeség, te minden vágyak anyja!

A révész elalszik a kompon,
Melyet a folyó
Hulláma hintáz.

RENÉ ARCOS

A HALOTTAK

(Les morts)

Úszik a szél
És vele úsznak
Az özvegyi fátylak.

És ezer fájdalom
Összegyűlt siráma
Együtt úszik az árral.

A halottak gyűlölet és lobogók nélkül
Szorosan egymás mellett alszanak,
Hajukat összetapasztotta a megaludt vér,
A halottak mind egy párton vannak.

A földben, mely vég nélkül egyesíti
A halott világot az új csírákkal,
A halottak testvéri módon, homlok a homlokra
Ma ugyanazért a vereségért vezekelnek.

Ütközzetek össze, különböző honfiak!
Tépjétek szét az örök Emberit!
De hiába határ, haza, lobogó:
A halottak mind egy párton maradnak.

Mert a föld alatt csak egy haza van,
És egy remény van odalenn,
Miként a Világegyetemért is
Csak egy harc van, és csak egy győzelem.

TRISTAN DERÈME
GYÚJTASZ-E FÉNYT? . . .

(Viendras-tu rallumer? . . .)

Gyűjtasz-e fényt életem alkonyában,
Ó, Szerelem, ellátogatsz felém?
Ezüsthaj csillog homlokom sarkában,
Pedig harmincéves sem vagyok én.

Garniszállók, búsan beesonok,
Kopár lépcsők – a vigaszom hol van?
Ó, elvarázsolt királyasszonyok,
Lugasban lengő kék liliomok,
Jáspismedence s kürt bűg a távolban!

Hol van az újat hozó szerelem,
És ki adja vissza elillant életem?

A mosdó máza horpadt és repedt,
Föléje mennyi eltűnt arc hajolt.
Hová lettek? talán sok már a holt
Közöttük, de van, ki messze még nevet.

Bús bútorozott szobák mérge ez,
Melytől meghalna száz Mitriádész;

A hályogos tükörnek suta éke
Állítólag szerelmesek emléke:
Gyémánttal bekarcolt nevek s napok.

Elutaztak. Most már messze lehetnek.
A tűnt napokat látjuk a legszebbnek.

Ilyen kegyetlen, elhagyott szobák közt
Bolyongok én és tintásüvegem;

Részegek zaja veri fel a kis közt;
Szabad-e sírnom, sikoltnom nekem?

Aki sikolt, az könnyen bereked;
Szállóm ablakán nem látni vigaszt.
Nem láthatod az Órjás Kereket
S a sok felhőt, a szépet, kereket,
Melyeket Eiffel tornya átlukaszt?

Nincs-e szíved a felhők közt? Nincs ott?
A szíved, aki annyit utazott?
Kopott szobák kis garniszállodákban,
Hol nem talál fészket a szerelem,
Múltamban csak halott tiszavirág van,
És holnap sem fog más nyílni nekem.

Álmok fakók és száműzötten szállók,
A remény fénye lanyhán integet;
Futó szerelmek, kopott garniszállók,
Szívünk keresi a jobb fészkeket,
Mint nyugtalan madár, amely
Tollát és könnyét veszti el.

A hold útját búsan, árván bejárja,
Ő gondomnak a képe és a párja.

JOVAN DUČIĆ

DUBROVNIKI MADRIGÁL

(Dubrovački madrigal)

Nagy bál lesz ma este a fejedelemsnél,
Részeg keringőkbe fogunk elszédülni;
Arcunkon örömpír, vérünk vígan zenél,
Mintha eddig köztünk nem lett volna semmi.

Aztán jön a kecses, víg francia négyes,
Vakít a hölgyeknek selymes búve, bája;
A zene mint vihar, olyan szenvedélyes,
Fekete bársony a férfiak ruhája.

Tánc után a terem csevegésnek hódol.
Az ifjagnál borról, versről foly a vita,
Őregeknél pedig égről és Platóról,
Hogy ki szent Ágoston, s mi a skolasztika?

Mi a terem mélyén ülünk lágy fotelbe',
A beszéd bennünket nem vonz, nem nevettet.
Legyezőjét kérem, és tréfát mímelve
Ráfrok egy fanyar, szomorú szonettet.

JOVAN DUČIĆ

VISSZATÉRÉS

(Povratak)

Október lesz, ha visszatér
Partunk az ősz cibálta párszor
Már, míg szerény fehérén ideér.
Véle az emlék, az égi pásztor

Hablépte szenvedőn libeg
Kísérő őszi víz zenéje lent
Az árnya, márványtörzs, hideg
Nem tudni, honnét jó, s mit jelent.

Oly halk, akár a fájdalom,
Az őszi, mély, amelyre nincsen fr,
Mily bánat leng a pár dalon
És ó, mily fekete a klavír,
Amelyen zerge ujja szánt.

JOVAN DUČIĆ

A MÚLT

(Prošlost)

Te vigaszt keresel. De vigasz, az nincsen:
Mit vigasznak hívnak, az feledés csupán;
Az igaz fájdalom nem szűnik meg sosem.

Álóm és valóság ingatag határán
Szenvedés angyala fáradt fejed felett
Merev arccal virraszt, ül hidegen, némán.

S te csak vársz és vágyol. De azt el ne feledd,
Hogy nem üres még az örömmel telt pohár,
Mérges, förtelmes gúnyt kell még hörpintened:

Örök, iszonyatos múltunk még visszajár
Ijedt emlékekben, álmatlan éjeken,
Mint rab lánccsörgése, olyan a hangja már.

Durva napok jönnek, s nem lesz több kegyelem.
Mindegyik szívedből akar egy darabot.
Szegény szív menekül, vergődik szüntelen.

Menekül lihegve, mint tolvaj, ki lopott,
Fel a végzetcsúcsra fázva, fakón, árván,
S fent kinyújtod karod, s így kiáltasz: Napot!

Így megy el az élet, cél, szerencse híján
Görnyedt háttal viszed bús, könnyes sorsodat,
És nincsen megoldás, szenvednie kell némán.

Fejünk felett rívó, húzó hollócsapat
Nem tépi szét múltunk átkos kötelékét,
Múlt Medúza-arca nem enged, ránk tapad.

SERGIO CORAZZINI

I.

Miért mondd, hogy én költő vagyok?
Én nem vagyok költő.
Én csupán síró kisfiú vagyok.
Lásd: a Csendnek csak könnyet adhatok.
Mért mondd hát, hogy én költő vagyok?

II.

Az én szomorúságaim szegény, köznapi bánatok.
Örömeim is mindig egyszerűek voltak,
oly egyszerűek, hogy pirulnom kellene,
ha azokat bevallanám neked.
Ma arra gondolok, hogy meghalok.

III.

Meg szeretnék halni csupán azért, mert fáradt vagyok,
csupán azért, mert a nagy angyalok,
akik a katedrálisok ablakán szállnak felfelé,
felborzolják bús, szerelmes lelkem;
csupán azért, mert immáron
belenyugodtam mindenbe, mint egy tükör,
mint egy szegény, bús tükör.
Lásd hát, én nem vagyok költő:
bánatos fiúcska vagyok én, aki meghalni szeretne.

IV.

Ó, ne csodálkozz az én szomorúságomon!
És ne kérdezz:
hiszen úgyse tudnék mást, mint üres szavakat mondani,
ó, Istenem, olyan üreseket,
melyek sírásra készítenének, mintha máris meghalnom
kellene.

Könnyeim a szomorúság rózsafüzérjének
lemorzsoltszemci, a lelkemben hét tőr sajog;
én azonban nem szeretnék költő lenni;
én csak egyszerű, öprengő fiúcska szeretnék lenni
aki éppúgy imádkozik, mint ahogy énekel és alszik.

V.

A csendet áldozom mindennap,
mintha Jézus testét venném magamhoz.
És a csend papjai: a zörejek,
mert nélkülük nem kerestem és nem találtam volna
az Istent.

VI.

Ma éjjel keresztbe tett kézzel aludtam.
És nekem olybá tűnik, mintha kedves kisfiúcska lennék,
akit minden ember elfelejtett,
mintha prédája lennék az első jöttmentnek;
szeretném, ha elaludnának,
szeretném, ha megvernének,
szeretném, ha éheztenének,
és szeretnék hosszú sírásba kezdeni egyedül, egészen
egyedül,
elkeseredetten, vigasztalanul
egy sötét sarokban.

VII.

Én a dolgok egyszerű életét szeretem.
Annyi szenvedélyt láttam már lassan elfonnyadni,
és mégis minden elment.
De te nem értesz, és mosolyogsz.
Azt gondolod tán, hogy beteg vagyok.

VIII.

Valóban beteg is vagyok!
És mindennap egy kicsit meghalok.
Látod, ilyen az élet.
De azért költő én nem vagyok:
akit annak hívnak, annak, jól tudtam,
másképp kellene élni életet!
De én nem tudok mást, ó Istenem, mint haldokolni.
Ámen.

MILOŠ CRNJANSKI

AZ ELSŐ BORZONGÁS

(Prva jcza)

Megszik néha, hogy elérved szemem,
mikor a zápor váratlanul
lelkemre borul,
vagy mikor egy barna gyermekfejen
elfeledkezem.

Megszik néha, hogy felébredek,
felvettem kék ég s csillagok,
kezem a mellemre teszem,
és szívem veszettül dobog.

S megesik, hogy elkábulok
sok tűnő, tarka gondolattól,
és érzem egyre csendesebben:
ifjúságom siklik, lebben,

és borzongás fut végig rajtam.

RADE DRAINAC

AZ EROTIKONBÓL

(Iz knjige „Erotikon”)

A mánor és a magyar hegedők után
ó, oly sovány, oly gyermeki lesz a testem . . .
Kegyelem! az ákác sárgán zörög már a ház megett
őszi ködök és zúzmarák sírnak benne.

Fejem a sárga lombbal együtt lankad, kókad.
Sápadtan meghalok
az utolsó esti lábnyomokkal
régmúlt gyermeki bűneimért, kurta városi kacajomért.

Mérgezett vérem meghal, mint bacilus a kémcsőben.

*

Kedves kisasszony, üsse meg az írógépen egyik eremet.
Éjjel örültem szerettem egy asszonyt
a fehér némaságban.
Ó, az ingecskék és harisnyácskák
az alkonyi ég sóhajához hasonlatosak!
De nem találok hasonlatot az égre és a női mellre
a halott estében fróasztalomra hajolva.

Az esős idő éppen arra való,
hogy az ember lelkével elbeszélgessen,
mikor elbúsultan az őszi ablak mögött heverészik.

RADE DRAINAC

DAL

(Moja pesma)

Szeptembertől márciusig
lelkem pocsolyában kúszik,
mint utolsó tolvajnak a külvárosból,
az én lelkemnek is kell az alkohol,
úgy látszik, te már sose térsz le erről az útról,
de mondd . . . ha jószágot gyúrt volna a csalán
közé az angyalod, most jobb lennél talán?

te sehogyan se jutottál volna oda
hogy e világot meglássad mely nem csoda
csak bűnügyi múzeum valóban
értelem helyett talpaid a lexikonok
így botorkálva rosszban jóban
a jó és rossz között úgy állsz, mint az a konok
harmadik keresztre feszített lator,
mindenki hipochondernek mond,
neved ez lesz: ideges bolond,
mert olyan leszel mint Scarron, a nyomorult,
ki életében ronccsá nyomorult.

HAMZA HUMO

NYUGTALANSÁG

(Nemir)

Jázminok nyílnak,
Zöldül a kert, lehullt már
A gyümölcsfák szirma.
Fehér leányruhám, ó, mire vár?

A zöld csuporta
Mindennap kavicsot dobok,
Így számolom a napokat sorba,
Várom téged, s korán kelek;
Mily bús a napnak kelte s alkonya!
A hímzórámra könnyet ejtek,
S kertünkben hervad
A jázmin meg a galagonya.

Elhervad az ősz, és már a tél jön,
Hosszú éjjelek kószálnak
Fehér mezőkön.
Felébredek.
Rikoltok, mint ijedt madár:
– Az ajtón ki kopog? Mi cseng? Ki jár?
Ó, semmi, semmi.
Az én szívem dobog valóban,
És lovunk csörgeti láncát
Az istállóban.

VOJISLAV ILIĆ
A VARDÁR PARTJÁN

(Na Vardaru)

A sok szikla kevélyen szürke égbe néz fel;
Fent sasok és felhők szállnak egymást verve.
Lent a Vardar habzik borzalmas sistergéssel,
Szűk szorosokon fut az Égei-tengerbe.
Szép szerb folyó! A századok úgy folytak, múltak,
Mint hullám, mely a végtelen tengerbe merül.
De gyöngyhagod emlékkövit a híres múltnak
Csodálja és csókolgatja szüntelenül.
A szabadság mint fönix várja új varázsát;
S derű fakad majd, honnan ma a bánat ered,
A fehér sas ki fogja tární tiszta szárnyát
Szakadékos völgyed felett.

DESANKA MAKSIMOVIĆ

VÁLÁS UTÁN

(Po rastanku)

Ó, valld be már, hisz már a múlté minden:
a szép napok s a szép, szent fájdalom;
szavadtól lelkem már össze nem rezzen,
a régi bút födi új bú-halom;
ó, mondjad, mondd,
hogy fáj-e bánatom neked,
mikor nagyon,
nagyon szerettelek?

Ó, valld be most, hogy többé nem szeretsz már,
mikor orcádat fűdi új mosoly,
mikor lelkedben a múlt vissza nem jár,
legfeljebb ha velem találkozol;
ó, mondd, mondd,
hogy fájt-e mosolyom neked,
mikor többé
már nem szerettelek?

DESANKA MAKSIMOVIĆ

VIRÁGOK HALÁLA

(Jedna smrt)

A fehér kelyhes jácint –
tegnap, mikor a hajnal felhasadt,
s a nap mezőn, fűvön, harmaton s az erdő alatt
tűzcsókjait széjjelhintette –
a kis ibolyát megszerette
a fehér kelyhes jácint.

Ők ketten együtt voltak;
s mikor est hullott le a tájra,
a jácint csókot lehelt az ibolyaszájra,
a harmatos száj megremeg,
lehunynak a virágszemek. –
Ők ketten együtt voltak.

Ma mindkettő vázában fonnyad,
fejük lekókad, mint leszakadt ág,
a zsineg zsenge testükbe belevág.
A jácint ájultan lehajol,
s az ibolyának szirmáról
szfja az utolsó harmatot.

Lehet, hogy te meg én majd egyszer,
éppúgy, mint ez a két
virág, kinek letörték zsenge életét,
egyszer, egy sápadt reggelen
halkan és észrevételen
meghalunk egymásra hajolva.

TODOR MANOJLOVIĆ

AZ ÖRÖK ÁLOM

(Večni san)

A délszaki parknak
Lombos labirintusában
Öreg babérfák
Fűszeres homályában
Elváltunk,
Elvesztettük egymást
Kétségben, örömben.
Mindketten szomorúak
És szerelmesek voltunk . . .

Végtelen virágos mezőkön,
Kanyargós utakon
És óriás ciprusokon keresztül
Lobog – messze, messze –
Egy fehér fátyol
És szőke női haj –
A márvány Diana pedig
Komoran néz le rám . . .

Azonban a drága istennő
Nyájas mosolya
Nem deríti föl többé
Lelkemben
Az álnok, árnyas

Alkonyatot.
Pedig egykoron ez a nyájas mosoly
Bűvös berekben cirógatott,
Ahol Ámor
És az Örök Királynő
Oltalma alatt
Bájos hűgaim
Tündéri táncot lejtettek,
Ahol a vágyterhes zöld Zefír
A zsenge ibolyáknak
Aranyhajú anyját ölelgette,
Amikor még szerény, rózsaszín arcú
Ifjú valék,
És a varázsos aranyalma
Után nyúlt kezem . . .

Ó, bűvös liget,
Ó, drága derűs útitársnőm –
Máris elveszíttelek,
Elnémul a dalotok;
Az ősrégi szobrok,
Kísértetiesen fehérek
Fájdalmasan néznek le rám
A fekete bokrokból,
A szökőkút pedig
Az alkony magányának
Dalát zokogja.

TODOR MANOJLOVIĆ

JÖVŐBEN

(U budućnosti)

A Nap és a napok
Melyeket köszöntöttünk,
Emlékezetesek és jelentősek maradnak;
Zarándoklásunknak céljai

Kétszeresen szentek lesznek
Nagy szeretetünktől
És forró áhítatunktól
És a templomok, a szobrok, a szentképek
Melyeket zsenge elragadtatásunk
Csillámló füzérjével
Koszorúztunk meg,
Utánunk még szebbek,
Fényesebbek és csodálatosabbak lesznek,
Mint valaha azelőtt.
A mi sivár, árva csapásaink
Fehér, királyi utakká válnak
Vakító emlékszobrokkal
És gőgös, illatos babérral szegélyezve;

És az alázatos forrásnak
Vékony erecskéi,
Melyeket egykoron
Déli napunk heve felszikkasztott,
Most feltörnek a vad bodza és a szeder
bokrai alól,
Felcsobognak, szétbugyognak,
Majd ragyogó sugárban csillognak
A győzedelmes Triton
És a viruló nercidák
Márványszobra alatt.

Ma még nyomorultak és szürkék vagyunk,
Szinte láthatatlanok,
És otthon nélkül bolyongunk a világban,
Sehol sem találunk éji menedékre,
Sehol sem kapunk derűsebb kortyot,
Soha és sehol sem hull reánk
A szeretetnek egyetlenegy
Elvesztett, árva szavacskája.

TODOR MANOJLOVIĆ

HAJNAL ELŐTT

(Pred zoru)

Álom és valóság mezsgyéjén
Nappal és éjjel mezsgyéjén
A könnyű, gyöngyszínű ködben
Az illatos virradat
Sápadt, ezüstös ragyogásában
(Amely csak sejteti a hajnal
Pirosló aranyát)
A látóhatáron megjelennek
A fáradt lélek
Leghalkabb és legtitkosabb
Emlékei, melyek éjjel-nappal,
Rejtetten, ájultan
És hozzáférhetetlenül pihennek
A lélek sötét, mélységes
Öntudatlanságában.

És nyájasan bizalmaskodva
Feléd jönnek
Az enyhe szürkület
Fehér hídján által
És néznek téged
Az álmok fehér fátyolán keresztül
Szelíd, szomorú szemekkel,
És czt súgják neked
A harmatos fuvallattal:
„Mi vagyunk itt . . . Mi vagyunk itt . . .”

Te ezt a hangot ámulva,
Fájdalmas érzékenyüléssel hallgatod,
És mintha függöny gördülne fel szemed előtt,
Az enyhén tündöklő messzeségben
A boldogság birodalmát látod:

A gyermekkor képeit,
Az első szerelem lugását –
És mindazokat a drága helyeket,
Ahol egyszer boldog voltál,
Vagy boldog lehettél volna,
A virágos utakat, az őszeceket,
Amelyeken egyszer elhaladtál,
Vagy amelyeket elkerültél – ó jaj! –,
Mikor előtted kitérűltak;
Minden olybá tűnik most, mint valami mese –
Te fájdalmasan csodálkozol,
Hogy itt vagy
A torz, hazug valóságban,
Mikor tulajdonképpen odaát van igazi életed –
A visszatérésre gondolsz tehát,
Arra, hogy hogyan lehetne
Egy szerencsés lendülettel
Általrepülni.

De a kevély, józan Nap
Égető szárnyának
Hatalmas erejével
Elsöpri és felégeti
A féllálmnak varázsos akvarelljeit;
A látomások elmerülnek,
Felgyulladt, és szétszakadt a híd.

De te az élet innenső partjáról is
Szeregni fogod
Forró álmodat
Az orgona hangja vagy a lant
Zokogása mellett,
És képét sápadtan, rejtélyesen
Rajzold meg
Egy sötét, őszi eglogamban.

NENAD MITROV

KÉT LÉLEK

(Dve duše)

Vibrál az éjjelnek
néma, selymes árnya.
Hús holdfény remegésében
kék partokról messzi égen
hullámok gyűrűznek éppen.
Susog sejtéseknek
titkos, terhes szárnya.

Láthatatlan kézzel
épül a végzetünknek
setét, bűvös palotája,
szerelmünk tragédiája.
A lélek most párját várja,
És tömjént hint széjjel
Búja életünknek.

Lobog fájdalmas baj
jóslat szavát hallva.
Vágyunk felsír halk sikollyal –
S ha a lelkek üggyel-bajjal
találkoznak: hangjuk elhal,
beütkeznek, ó jaj!
kemény sziklafalba.

Végzet szabja árját.
Lelkek felijednek.
Míg a gyengébb jajgat, fázik,
gyógyulásra vár a másik,
s ha a gyenge hite vásik,
visszatartja párját
honától Hádésznek.

De a teremtőnek
vésszes átka sújtja
most a lelket. Szédül, lebben,
s majd elég a vágy tüzekben,
néha meg kegyelme cseppen
a jószágos Nőnek –
ó, meddig, ki tudja?

NICOLA MOSCARDELLI

CSÓKOK

(Baci)

Az este szálló sóhajában,
mikor köntöse az égboltnak
barnába hajlik vagy lilába,
úgy érzem ekkor: megcsókolnak.
Noha tudom, hogy ez fuvallat,
mely halkán játszik a homállal,
mégis folyton érzem a szádat,
melyet elhagytam szomjas vággyal.

ADA NEGRI

ÓRÜLET

(La follia)

Egy levél hull le a platánról, a ciprus szívében susog valami,
te vagy, aki hívsz.
Láthatatlan szemek törik át a homályt, és tekintetük belém fú-
ródik, mint szögek a falba,
te vagy, aki nézel.

Láthatatlan kezek érintik meg a vállam, és a kút szendergő vize felé húznak,

te vagy, aki vezetsz.

A hideg csigolyákon keresztül sápadt borzongással száll agyamba az örület,

te vagy, aki mindent betöltesz.

Lábaim többé nem tapossák a földet, testem nem érzékeli az életet, homályos szédületben úszom, lebegek,

te vagy, aki magaddal ragadsz, te vagy az.

ADA NEGRI

A FAL

(Il muro)

Magas az a fal, mely utamat szegélyezi, és csupasz egyenesvonalúsága a végtelenbe szalad.

*

A nap felgyújtja, mint hatalmas csipkebokrot, a hold fehérre mázolja, mint a sírkövet.

*

Éjjel-nappal egyre hallom súlyos lépteidet a falon túl.

*

Tudom, hogy te vagy ott, hogy engem akarsz, engem keresel; mikor utoljára láttalak, sápadtabb voltál, mint a márvány.

*

Tudom, hogy te vagy ott, de nem találtam kaput, melyet kinyithattam volna, nem találtam rést, melyet szétfeszíthettem volna.

*

A te lépéseddel párhuzamosan lépdelek anélkül, hogy szavadat hallanám, anélkül hogy követni tudnálak; egyre hívlak, egyre visszahívlak.

*

Bízom benne, hogy a végén mégiscsak találkozunk, üdvözülten arcodba nézhetek, üdvözülten szívedre hullhatok.

*

A vég azonban mindig messzebbre nyúl, de bennem nem fogy a remény és nem gyarapodik a fáradtság.

*

És lépéseid a falon túlról úgy lüktetnek, mintha kalapáccsal ütnék halántékom creit.

ANGIOLO SILVIÒ NOVARO

OLVASOK

(lo leggo)

Én olvasok szívednek rejtekében,
Te lelkemnek lapjaid nézed át,
És megtalálod ugyanazt a ráncos,
Fanyalgó melankóliát!
A mi szellemünk egy úton jár,
Elfakult ég fátyolán lebeg,
És egyre keres, egyre vár,

Egyik se tudja, mit keres,
De mindegyik messze s magosra szárnyal,
Végül pedig mindketten visszatérünk
Halandó földünkre fáradt szárnyal.

ANGIOLO SILVIO NOVARO

REGGEL

(Mattino)

Milyen üde vagy, te reggel,
Mennyi vágy és fény zuhog rád!
Remegsz, mintha ígért arádat várnád.
Mint püspök süvege, úgy káprázik a fényed.
Talán Szent Ferenc áldott meg téged?
Olyan vagy, mint a menny szagos lehelete,
Az igaz, szűzi tiszta csók,
A boldog, hűvös kacagás vagy te,
És olyan vagy, mint kis, pufók
Gyerkcőc, kinek orcáját telis-tele
Cuppantjuk csókkal, mikor találkozunk vele.

Ó, reggel, ó, te áldott gyermek,
Iszom ámultan illatod,
És illatid vígan terelnek,
Keblemben új szfv száll, dobog.
S e szfv nem ismer tegnapot,
Nem ismer terhet, nyugót, csúnyát,
Csak a vágyak libbenő szárnyát,
E szfv mindig vígan, vággyal dobog!
A szfv dobog, és écnkel a lélek,
És én milyen nagy boldogságban élek!
De félek,
Hogy a habzó nagy öröm az én
Új virágos szívemnek kelyhe szélén
Kicsordul. Ó, tudod-e, miért ily kékek

A gondolatim, melyek most bimbóznak?
Frissen röpülnek fel az epedések,
Aztán a végtelen kékségbe hajóznak.
Hogy énekelnek-e?
Ó, a kenderice,
A vörösbegy meg a többi kis zenész
A hangversenyre máris kész,
Behangolja a sok sík fuvolát,
Néhány talán a rózsát,
Avagy a fenyők gallyát
Választja erre terepül,
S a zene vígan szétterül.
Szebb zenét én nem ismerek,
Ó, reggel, ó, te szent gyerek!

Megyek, megyek, a vágy hajt engem,
Magam se tudom, hova visz még,
Lágy zene zeng most a lelkemben,
Mintha egy messi Isten lennék:
Találkozom szent zsongásokkal,
Gondolatimmal, susogókkal
És tegnap született szívemmel,
Szívemmel, melynek múltja nincs,
És te, ó, drágalátos reggel,
Közben megrázod süveged, melyen a kincs
S a sok drágakő nevetve felragyog.
Nevetek én is. Gyermek vagyok.

ALDO PALAZZESCHI

KÉPEK A PARADICSOMBÓL

(Vedute del paradiso)

Száz nagyon magas ciprus
szegélyezi a négyzetes mezőt,
amelynek közepén pediglen

(senki sem tudja, mikor nőtt)
nagy, fehér fűzfa áll kevélyen.

Nagyon hosszú és mély ez a mező, talán
körüljárni nem tudná senki sem,
de puha könyöklő van egyik oldalán,
a kíváncsi népek pedig
nézhetik a mezőt térdén állva, könyöklősen,
ameddig jólesik.

A rét végén gondosan kiterítve
egy ing fehérlik kimosottan.
A mező üres és végtelen, különben
semmi más sincsen ottan.
De körös-körül hétszázézer
öreg imádkozó asszony
egymás után csoszog, halad,
mind feketében, fátyol az arcon,
lassan mennek, s körüljárják
a négyszöget egy év alatt.

Egy más mező háromszögű,
derékszögű,
és ciprus áll minden sarokban.
E háromszögnek közepén
ugyancsak háromszög alakban
három anyóka, nagyon vén,
a vakító kendert mozdulatlan
testtel sodorgatja. Így fonnak, élnek,
és óránként helyet cserélnek.

SIMA PANDUROVIĆ

MI, ISTEN KEGYELMÉBŐL GYERMEKEI E SZÁZADNAK . . .

(Mi, po milosti Božjoj, deca ovoga stolcća . . .)

És az ebéd után annyi ital, étel
Maradt. Mintha a szobába hatolna
A fáradt, fehér ősz s titkos kezével
A szfvünket megérintette volna . . .

De azért mi mégsem vagyunk hibásak,
Elmúlt, elszállt a nyugtalanság éje,
A tavaszok, a szépek, a csodások;
Most éljen hát e század bús eszméje!

A hölgyeink most titkokat takarnak,
Szemük ködös, és homlokukon árnyék,
Sejtése vágnak s néma lemondásnak,
A szenvedélyük ellobogott már rég.

Mi fáradt gyermeki vagyunk e kornak,
A szép minket többé nem érdekel már,
Nem ihlet meg jövőndő tavaszoknak
Szemérmes álma. Lelkünk nem ég, s nem vár.

Magunk se tudjuk, hogy hogyan jutottunk
Egy nyers erős uralkodó jármába,
Az alkohol a romboló vigaszunk,
Nincs hűs remény, nincs holnap-vágy a mában.

Az új uralkodót bár én is félem,
Uralmának vagyok az ellenese;
Hábzó poharam a nőkre ürítem,
A hagyományukat az isten éltesse!

Az ősi ősztön hasza át a nőket,
S mi papjai leszünk az ősztönöknek;
Bár méltatlanul, de élvezzük őket,
Mint bús apát ványadt gyermekeknek.

Mindez nem hozza vissza azt, mi emlék,
De mégis ránk hull az öröm sugára,
És mindannak, mi kín volt s keserűség,
Ismét felgyúl a régi fénye, bája.

Ismét érezzük tavaszok reményét,
Az ibolyák régi illatot adnak,
Fonnyadt orcákon ifjú tűz ég ismét –
Így élnek gyermeki c bús századnak.

GIOVANNI PAPINI

EGY NAP

(Un giorno soltanto)

Azért választottam épp ezt a napot a sok közül, mert ezen a napon a hegyek bezárták a kerek csendet, mint a nagy nyugalomnak tükrét, mert ez a nap volt leginkább az enyém a hajnaltól egész az éjszakáig.

Ó, eddig elvesztett az életem, nem volt öröm fizetség, és vitátlan tulajdonom sem volt az enyém! De most, hogy szétterülve látlak, mint készre csinált utat, az emlékezés túlon túl áthágja a reményt, mert én még nem takarítottam be a boldogságnak rám eső részét.

A tegnap olyan, mint egy láthatatlan halott, aki már mögöttem van, és a holnap tudásom és akarásom nélkül fog megszületni.

Miként egy aranyló hajsza, melyet reggel egy fekete kabátujj fellett találunk, a nászéjszakára emlékeztet, éppúgy emlékszem majd erre a napra legközelebbi álmaimban, mikor a behulló verőfény kettészeli a sötétben szendergő szobát.

Ez a nap úgy született, hogy nem is tudtam róla azon a reggel, félálomban akkor marakodó haszontalanságok merültek, fulladoz-

tak. De a nap mégiscsak eljött értem, mint az a menyasszony, akit már hosszú éjjeleken át várunk, s aki tudja, hogy a sors nekem ítélte őt. És ez a nap a megmosott ég közepéről a szeptember langyosságával cirógatja, melegíti vállaimat.

A barátok már elutaztak, de az a kesernyés illatú fájdalom, melyet szobáimban hagytak, szentté teszi egyedülletemet.

Az összes virágok a növényeknek fekete tölcsérébe vannak csomagolva, és ez az alélt föld a természet minden festéke nélkül jobban illik az én tiszta vigasztalanságomhoz.

Elnémult mára a munka zűrje a barázdás földeken, a kétkerekű kocsik nyikorgását sem hallani a lapály fehér útjain. De nem lenne elegendő mára ez a tompa moraj, mely betölti a levegőt, s melyet talán csak én érzek egyedül?

A mai nap oly csodálatosan finom fényekből lett szöve, mintha a tárgyak felületéről sugarazódna a fény, és nem az égből. És én lassan-lassan beleélem magam ebbe a valószínűtlen fénybe, mintha mindig benne éltem volna, és sohasem hagytam volna el magam.

A hegyek, melyek a hatalmas nyári naptól meszesek lettek, a Születés esője után ismét kizöldültek, és a hegyek ejtő vonalai között gondolom a kökény meg a boróka töviseit és gyümölcseit, az én lelkem is, mely szinte teljesen felperzselődött a szenvedélyes elégedetlenségben, most ebben a mozdulatlan tisztaságban ismét magához tér, amikor a föld a könnyű ég felé emelkedik, amely olyan páras, mint még eddig soha.

A falak között, melyek nyugatról bezárják völgyemet és szőlőmet, a tőkék rendekben hordozzák a borostyán- és ametiszt színű fűrtöket a téli ivások számára. Milyen szüretem is lesz nékem, ha egy napon megérik az elégedettség?

VLADISLAV PETKOVIĆ – DIS

TALÁN ALSZIK . . .

(Možda spava)

Reggel egy dal nem jutott az eszembe,
Egy dal, melyet egész éjjel hallgattam,
De melyet reggel dalolni sem tudtam,
Mintha e dal tűnő szerencsém lenne . . .
Reggel egy dal nem jutott az eszembe.

Álmomban nem tudtam, mi a valóság,
Hogy a földnek kell a nap és a harmat,
Hogy reggel a csillagfények meghalnak,
S fakul a hold, hogy búját meg ne lássák . . .
Álmomban nem tudtam, mi a valóság.

Most alig tudom hinni ezt az álmot,
A szemeket s az eget, mit ott láttam,
Egy arcot talán gyermekessé váltan,
A dalt, a fényt, mi azóta szétmállott . . .
Most alig tudom hinni ezt az álmot.

Semmit sem idéz fel emlékezésem,
Mintha álmom csak buborék lett volna,
Mintha lelkem most messze barangolna,
A dalt, a fényt már elfeledtem régen . . .
Semmit sem idéz fel emlékezésem.

A lelkemben csupán csak sejtés az élet,
A régi szemeket most sejtve vágyom,
Ezek vezettek át múlton és vágyon,
Ezek nézik egyedül, hogyan élek –
A lelkemben csupán sejtés az élet.

De álmomban látom a drága szempárt,
A boldogságot látom a szemében,

Arcán májusi mosoly virul éppen,
De mindnek vége, ha az álom elszállt . . .
Csak álmomban látom a drága szempárt.

Látom fejét, hajában hús virág van,
A pillantási hű szerelmét vallják,
Érzem puhán ölelő bársonykarját.
Lelke a nap nekem e bús világban . . .
Látom fejét, hajában hús virág van.

Lelkem őt vágyja, s mindig visszasírja,
Ki tudja, él-e a Feledhetetlen?
A bizonytalanság olyan kegyetlen.
Talán alszik, ki tudja, hol a sírja? . . .
Lelkem őt vágyja, s mindig visszasírja.

Talán alszik, és túl van minden rosszon,
Túl életen és minden földiségen,
Szépsége is elmúlt, mint fény az égen.
De tán eljön hozzám, hogy vigaszt hozzon . . .
De tán alszik, és túl van minden rosszon . . .

VELJKO PETROVIĆ

A MESE MEGHAL

(Priča umire)

Álomba merült az erdő. Éjjel.
Könny csorog le a gyertyánfa törzsén,
egy bagoly a szárnyát bontja széjjel,
s a lombokon átszítál a holdfény.

Lelkem most a mesét lesi, várja:
gombán üljön törpék fejedelme,
szf naranyból legyen koronája,
és szakálla a földet seperje.

Szűzi mohán, hová nem jut kerék,
ott rejtőzik a mese nemtője,
ott szívja a nőstényfarkas tejét.
Fejsze és a puska megölője.

Mert ha egyszer az erdőt kiirtják,
s golyó sívít, s nem lesz lombtetőzet,
úgy a mesét is holtan találják,
mint megsebzett, szelíd szemű őzet.

VELJKO PETROVIĆ

MILY KEDVES A KEZED . . .

(Mila je tvoja ruka . . .)

Mily kedves a kezcd, mint kismadár,
mely forró számon keres meleget,
mely dideregve pihenésre vár;
kis szív dobog minden ujjperc megett.

Még kedvesebb, ha lágyan simogat,
mint holdas árnyék alvó tárgyakat.
Illatnyoma mindenütt ott marad,
mint édes emlék, amely hívogat.

Mily kedves a szemed, ha felragyog,
mint nap, mely áttör pillák függönyén,
s mint tó, melyet nem borzolnak habok;
tükrében lelked képét látom én.

Még kedvesebb, ha bágyad, mint az est,
ha minden könnyet, mosolyt elfödött.
Szemem ekkor minden valót elveszt:
álmodat látom szemkagylód mögött.

Mily kedves a szavad, mint kikelet,
mikor a lepke vándorútra tér;
a bántó szót te nem is ismered,
a kopott szó nálad frissen zenél.

Még kedvesebb, ha elhal a szavad,
olyan ekkor, mint hulló meteor,
melynek fénye soká visszamarad,
vagy hang, melyet a szikla visszaszór.

Mily kedves vagy, ha karjaim közt vagy,
üde gyümölcsként vágyva tartalak,
a gazdagságom kábítóan nagy:
mily szép e láb, e kar, e haj, e nyak!

Még kedvesebb vagy, ha a kert megett
a rózsák eltakarják alakod.
Ilyenkor hívlak, s írom nevedet,
s üres karomról szívom illatod.

VELJKO PETROVIĆ

MIÉRT?

(O zašto?)

Mért is találkoztunk ősszel, halott
úton, melyet fanyar avar fődött?
Őszi felhők szálltak fejünk fölött,
pillantásunk mért is találkozott?

Mért nem kerültük el egymást, drágám,
Két hajó módjára, melyek éjjel
közel járnak, s hamar válnak széjjel,
ködben úszva nyomtalanul, némán?

VELIMIR RAJIĆ

ESKÜVÖDRE

(Na dan njenog venčanja)

Szétfoslott az álom, minden oly szomorú,
Másvalaki vezet oltárhoz ma téged,
A fejedén fátyol s mirtuszból koszorú –
Te voltál számomra szerelem és élet!

Gratuláltam néked. Te mondád: köszönöm . . .
S talán te is tudtad, hogy e pillanatban
Szétfoslott a remény, meghalt minden öröm,
S azóta lelkemben csak hamu és rom van.

De nem! Lelked felett borús felhő nem járt,
Arcodon az öröm virul, szerteszéled . . .
Mindennek már vége! Másé vagy, ha mindjárt
Te voltál számomra szerelem és élet!

Nem átkozlak téged, nem átkozok semmit,
Magamat se bánom vérző, sajnós sebbel,
Sem a balga sorsot, sem őt, aki elvitt,
Mert a szerelmemet átkoznám meg evvel.

Minck is az átok? Csúnya szót nem mondok,
Ki tudja, szerencséd te utol-e éred?
Csak a halál gyógyít kínt, csalódást, gondot –
Te voltál számomra szerelem és élet!

Isten veled, édes, nincs hozzád több szavam,
Csak az, hogy nap s kék ég legyen osztályrészed!
Szerencse kísérjen, élj szépen, boldogan!
Ha boldog vagy, én is boldogságot érzek.

S minden reggel, mikor halk harangszó széled,
Imádkozni fogok, s áldani emléked . . .
Most tudom, most érzem, hogy szeretlek téged.
Te voltál számomra szerelem és élet!

Arra kérem Istent imába merülten,
Hogy az a sok panasz, keszűség, sirám,
Amit neked írtam, amit neked küldtem,
Kerüljön el téged, s hulljon vissza énrám!

Teljesítsd az imám, Isten, kériek erre!
Akkor a lelkemben több panasz nem éled.
De azért, míg élek, ezt suttogom egyre:
Te voltál számomra szerelem és élet!

MILAN RAKIĆ

ÖREGSÉG

(Starost)

I.

Nyílik, nyújtózkodik az est szürkületben
Ványadt falunk s a puszta setét horizontja;
A fehér vadrózsa illatát csak ontja;
Érett búza a vetésben meg se rebben . . .

Fenyőerdő áll feketén, csendben, némán,
A természet hallgat. Halkan hull az éjjel,
Késő madarak repülnek néma széllel
És mi mélán állunk, mint két árva, drágám.

Ebben a hús csendben vesszük mi csak észre,
Ekkor érezzük mi csak búsan, döbbenettel,
Hogy a mi lelkünkől mi minden veszett el,
Hogy nem rezzenünk fel már az örök szépre.

Ó, drágám – nem érzed? – a közöny hogy baktat
Egyre közelebb tespedt, sivár napokkal.
Sápad szenvedélyünk, sőt a vágy is elhal,
Borzalmas vénségünk oly korán kopogtat.

Igen, idő előtt jött öregségünk,
S gúzsba köt. A lelkünk tunya kórnak rabja
Gyönyört vagy borzalmat mi többé nem érzünk,
Messze tűnt el tőlünk ifjúságunk napja.

Minden már unalmas, nem érdekel semmi,
Új, merész eszmékért nem rajongunk többet,
Lelkünkben már semmi sem tud csodát tenni,
Unottan megyünk el minden varázs mellett.

A természet, amely annyi nagy érzést szül,
Minden alkotás, mely hatalmasan áll, még
Nyomtalanul suhan lelkünkön keresztül,
Mint sötét vizekbe fúló, fáradt árnyék.

Vénülünk mi egyre leplezett bensőnkben,
Sivár lelkünkben már tüzek nem lángolnak,
Meghalunk egészen még az életünkben,
Mi, fiatal vének, gyermeki e kornak . . .

II.

Nékem nem fog adni az Úr fent a mennyben
Hosszú öregséget. Sőt még azt is tudom,
Hogy parádés násznép, aranylakodalom
Nem fog mosolyogni az én életemben.

Életem elmúlik babvirág módjára
Hol keserű búval, hol némi örömmel,
Meg-megroppan életem, hajlik száraz szára,
De a nyájas ősz már számomra nem jön el.

Pedig úgy szerettem volna egyszer ismét
Élni ifjúságom szegletes szerelmét.
Ó, ha holdas vágyim újra dalolhatnám!

Ó, ha öreg kézzel – mozdulatom csempe,
S úgy, mint egykor régen – tiszta vágy lelkembe',
Simogathatnám az ősz hajadat, drágám!

MILAN RAKIĆ

ELHAGYOTT TEMPLOMBAN

(Napuštena crkva)

Ódon festmény fekszik a templom zugában.
Mégfeszített Krisztus, vér csorog le testén,
Üveges a szeme, halott valójában;
Feje mögött pedig ezüstből vert dicsfény.

Jámbor nemesember adománya e kép,
Aki dukát-láncot tett Krisztus nyakába;
A keret színezüst, de horpadt, s már nem ép,
Egy híres debari ötvösnek munkája.

Így fekszik Krisztusnak sápadt, árva teste,
S a puszta homályban hull, huhog az este,
Baglyok mozdulnak meg alkony fátyolában,

Véres vámpíroknak erre vezet útja,
Krisztus egyedül van, csüggedi karját nyújtja:
Várja a hűveket, hűen és hiába.

MILAN RAKIĆ
BORÚS IMPRESSZIÓ

(Mutna impresija)

Köd üli ma, drágám, a messzi rónát,
Harangszó sír távolról libegőn,
S a gyászos föld felett a levegőn
Megérezni a napok fojtott búját.
Köd üli ma, drágám, a messzi rónát.

Érzed? Halála van minden holnapnak,
Vágyó csíra sem tör ki a földből
Friss hantokban, melyen már a gaz nő
Drága élték titkon széthullanak.

– Add a szádat, adj titkos hitet nekem,
Hogy feledjem éltünk elmúlását,
Jóság, vígság mindig ölelgessen!
S kérem Buddha hűvös nirvánáját!
Add a szádat, adj titkos hitet nekem!

Mert mindig fáj látnom pusztulásokat,
Mikor minden halódik mellettem,
A halál csendben csírákat fojtogat.
Érzem, a ború miként vonul át
Bennem, feketén, halk gyászlepelben . . .
Köd üli ma, drágám, a messzi rónát . . .

JULES ROMAINS

EGY LÉLEK ELIBÉM KERÜL

(Une autre ame s'avance)

Mi formálja így át az utca képét?
Az emberek járása szinte álomszerű,
Ez már nem mozgás, csak ritmus,
Lehunyt szemmel is látom őket.
A levegőnek, amit belélegzünk, szinte gondolat-fze van.
Az emberek már az eszményekhez hasonlatosak.
Köztük és közöttem már nincsen semmi fal;
Arcukon semmi idegent sem érez az orcám
És a távolság elolvad közöttünk, együtt gondolkozunk.

JULES ROMAINS

ÓDA

(Az *Odes et Prieres* című kötetből)

Két ember bandukol ott lenn
A völgyben, hol kakasszó hí;
A dombon minden fa s bokor
Most fekete-vörösbén ég.

A ködben tán az álom él
S a lélek olyan, mint a köd.
Minden az álom s az emlék
Színében tűnik, tündököl.

Jóllehet már november van,
A nyitott ablaknál ülök;
Padlásszobám levegőjét
Kis, bős kályha keveri fel.

A melegnek szint' teste van,
Lassan kilép az ablakon,
De előbb csendben átölel,
S felszívja a leheletem.

Nem várok és nem akarok
Mást, mint e völgynek békéjét,
S nincs más vágyam, csupán ez egy:
Tartson örökké a jelen.

Olyan vagyok, mint vándor este,
Ki egy csapszék előtt pihen.
Ki mosolyog, bár érzi jól

Hogy nem hazája ez a táj.

ALEKSA ŠANTIĆ

EGY KÖNNYCSEPPEN KERESZTÜL

(Jedna suza)

Éjféli. Fekszem, és te jársz eszemben,
Amint édes, érett gránátalmát
Szakajtottál tegnap a kertben.

A körték a fákon duzzadt barnák,
Ragyog az ég, felhők már nem járnak,
Gyerekek leckéjüket tanulják.

A szökőkút körül lepkék szállnak,
A vízcseppek szétporzanak éppen
És millió rubintgyönggyé válnak.

Őszi napnak alkonyi tűzében . . .
De a bánat, mint nagy, ólmos felhő,
Fekszik lelken szemfedélképpen.

És e gondolat kínzó s rettentő:
Mért nem vagy enyém, és életemben
Mért minden sirámos és veszendő?

Mért nincsen gyümölcs az én kertemben?
Más gyümölcsöt szívnék tüze éget,
De kertemben fénysugár se rebben,

Orgona sincs, csak a szél beszélget . . .
Rád gondolk. Látom kebled halmát,
Könnyűn át is mindig látlak téged,

Mint téped az érett gránátalmát.

SVETISLAV STEFANOVIĆ

ZENEI LÁTOMÁS

(Muzičke vizije)

A holdnak sugári zokogva szétmállnak;
Mintha ezüsthárfán játszana a hold éppen;
Úsznak s elmerülnek a sejtelmes árnyak,
Mint bűgő akkordok a végtelen éjben.

Halk vizek remegnek, s vágyón epekedve
Hulló hárfahangok ezüstjét felisszák,
Tavirózsán mintha korona libegne,
Minden olyan mint egy bűvös meseország.

Tündérek a tóra aranyhabot szórnak.
Elvarázsolt kagylók halkán nyílnak széjjel.
S ájult fájdalomával csendes, édes kórnak
Chopin hangjainál sír a holdas éjjel.

ENRICO THOVEZ

ÁBRÁND

(Fantasma)

.....
Hó, hó, mindenütt egyformán szétterült és végtelen hó.
Itt ülök: minden csendes. Minden fagyott, minden vakít,
a csend egyszínű és érintetlen. Lent a lapály tenyerén .
egy füstszál kúszik fel lassan csavarodva a levegőbe,
és elolvad a magasban, a végtelen kék ürességben; íme, a béke,
Eljöttem, nem üresen jöttem, hiszen hozzád jöttem,
érted jöttem: nem is jöttem: menekültem. A ház zárva.
Senki. Senki sem jár az alvó virágágak, a fekete fatörzsek
között. Hó alszik a halott ágakon . . .
Hol vagy? Fejem lecsuklik, de azért fülelek, neszelek:
hátha; mialatt a könnyek lassan homályossá lábadnak
szememben: vergődik a lelkem, felszakad a sóhaj:
hol vagy, ó szerelem?
.....

AUGUSTIN UJEVIĆ

TITKOSSÁGOK

(Tajanstva)

Szűk, zürös zsvajban oly profán a lárma,
fülem a titkokat szomjas vággyal issza,
vigaszt vár a lelkem, lelkem, amely árva,
s hangos, hallelujás dalok térnek vissza.

Lesem, hogy a büszke, szilaj gondolatok
mint olvadnak fel az éltető könnyekben,
s lesem azt az órát, mikor a nagy titok
megfojtja az éjjelt fekete lepelben.

– Ki vagyok, mi vagyok, mit és kit akarok,
hova, merre megyek, miért az életem? –
Az égtől, hiába, választ én nem kapok.

Félek önmagamtól, s könnyeimet nyelem;
életnek, világnak egy rémes titka van:
neni ismerek semmit, legkevésbé magam.

Ha árván bolyongok csendes éjjeleken,
átkos szók mozgatják nyelvemet hirtelen,
úgy borzadom tőlük, gondolni sem merem,
hogy ily szörnyeket szült volna az értelem.

Mért a harc, a küzdés, mért e bús színjáték?
Hisz a balsorsomat el nem kerülhetem,
az álmaim kicsik, sápadtak és törpék,
de én arra megyek síromig szüntelen.

– Drágalátos asszony, a bolond szerelmet
elutkolni bárgyú, felesleges dolog,
mert csekélység vagyok fényesség mellett,

ha mindjárt az vagyok, ami lenni fogok. –
Lelkemben sorvasztó, szívó szerelem ég,
s bár utolsó vagyok, első is lehetnék.

*

Nagy csak akkor voltam, amíg gyerek voltam,
de most már eltörpült álom és messzeség,
a hiú remények szétterültek holtan,
sápadt, átkos vágyak hevernek szerzetészt.

Hagyom hát a célt, ábrándot nem festek,
csak egy kedves kertnek zöld csendjére vágyom,
avagy tán egy felsőbb, messzi lényt szeressek?
Nem! az egyszerű csend istenem, világom.

De ha jó az este, elborul a lelkem,
mint csengő fenyőág setét erdő mélyén,
kongom: törpe, szürke nem vagyok én mégsem.

Rettenetes sikoly fojtogatja gégém,
s a fekete végzet dob, darabol engem
szívtelen szeszélyel – s én csak nézem csendben.

AUGUSTIN UJEVIĆ

MINDENNAPI SIRÁM

(Svakidašnja jadikovka)

Oly nehéz gyengének lenni,
oly nehéz egyedül lenni,
örögnek s ifjúnak lenni!

Gyengének lenni egyedül,
mindenkitől elhagyottan,
nyugtalanul, kétségek közt.

És taposni országotat,
sárban taposva lenni, ó,
s nincs csillag fényes, biztató.

Sors csillaga nem ragyogott
szivárványos, meleg fénnel
az én bölcsőm felett soha.

– Ó, Isten, Isten, emlékezz,
hogy mit ígértél egykoron,
mivel biztattál engemet!

– Ó, Isten, Isten emlékezz
szerelmekre, győzelmekre,
ígért babérra, jutalomra.

S tudd meg, hogy Fiad vándorol
a világ könnyes völgyében
tüskék és göröngyök között,

bajtól jajig, jajtól bajig,
és lábán kiserken a vér,
és szíve sebzett lesz, szegény.

És csontjai fáradtak már,
és lelke bágyadt és borús,
mert mindenki elhagyta őt.

Testvére, társa nincs neki,
és apja, anyja sincs neki,
és barátja, az, sincs neki.

Sehol sincs néki senkije,
csak tövis van a szívében,
s teste vérző sebekről ég.

Egyes-egyedül vándorol
görnyedt, borús égbolt alatt,
s előtte sivár sivatag,

és nincs, kinek panaszkodjon.
Senki sem hallgat rá, senki,
még a kóborló társak sem.

Pedig, Isten, éget szavad,
beszélmem lenne csak szabad,
a torkomban lobog a vágy.

Panasz perzseli garatom,
mint lobogó máglyarakás,
amelyre új hasáb kerül.

Legyek hát hegyi pásztortűz,
legyek a láng lehelete,
ha már sikoly nem lehetek,

magasságoknak sikolya,
mely világokat besűvít,
de hangom gyenge, pipogya.

Ó, Istenem, fejezd be hát
bolyongásom, mely céltalan,
mely hideg, néma csendre vár.

Vagy adj hatalmas szót nekem,
mert válasz kellene nekem
s szent szerelem vagy vízfőzőn.

Fanyar az öröm-koszorú,
a méregpohár szomorú,
én édes nyárra gondolok.

Mert úgy fáj gyengének lenni,
oly nehéz egyedül lenni –
(ó, mily jó lenne, Istenem,

ha szép, erős vón életem) –
de legkínosabb fájdalom:
vénnék lenni fiatalon!

DUŠAN VASILJEV

HÁBORÚ UTÁNI ÉNEK

(Čovek peva posle rata)

Térdig gázoltam a vérben,
s elvesztettem minden álmom.
Nővérem eladta magát,

s anyámnak levágták ősz haját.
De én a sárnak s a buja bűnöknek zavaros fertőjében
zsákmányt sose kerestem.
Ó, én tiszta fényre vágyom! Tiszta tejre!
És a hajnal tiszta harmatjára!

Térdig gázoltam a vérben, és nevettem,
és sose kérdeztem: miért?
Átkozó szóval hívtam a testvért,
és ujjongva törtem előre az éjbe,
mikor ördögi táncba perdült isten, ember és a felhasadt föld.
De ma békésen nézem, mint öleli
a bélpoklos fűszeres kívánatos asszonyomat,
és tűröm, hogy utolsó párnámat is elvigye
fejem alól.
Nincs kedvem – vagy tán nincs erőm? –,
hogy bosszút álljak rajta.

Tegnap még alázatosan lehajtottam fejem,
és fontolgatás nélkül, elvadultan
szeretkeztem a gyalázzattal.
Tegnapig még nem tudtam Sorsom és Mivoltom,
de ma már tudom, ó, tudom már,
hogy Ember vagyok! Ember!

Nem sajnálom, hogy térdig gázoltam a vérben,
azt se bánom, hogy a nagy Világmegismerés
vérvörös évei pusztulást és nyomort
hoztak számomra.
Én nem keresek zsákmányt, jussot:
csak egy marék tiszta fényt adjatok nekem
s egy kevés, tiszta hajnali harmatot –
a többi legyen a tiétek!

DUŠAN VASILJEV

DAL A LELKEMRŐL

(Pesma o mojoj duši)

A lelkem puszta és szomorú,
mint tarlott kert a késő őszben.

Akarásaimat elültettem a fekete földbe,
és a gyümölcsös szépen kivirított,
mikor a föld levetette fehér köntösét.
Én pedig nyugodtan aludtam,
mert ígéretes, nemes és bőséges
termésről álmodtam.

De egyszer alattomos nap jön el:
fagy bújít a langyos verőfény mögé
és engem megfévesztett a napsugár . . .
A gyümölcsösömet dér csípte meg,
fanyarok lettek a gyümölcsök.
A sikoltós fájdalom e pillanatában
tompá váltával vagdaltam össze a fákat,
melyek most kiterítve feküsznek,
mint fekete hullák.

Érzéseimet beleleheltem a virágokba,
az illatos sétányokba,
és éjjel csillogó csillárral gyújtottam számukra,
hogy lássam őket, s vigyázzak rájuk,
akárcsak nappal.

Egy éjjel azonban elaludtam a virrasztásban,
és mikor felébredtem,
körülöttem az örök halál lehelete imbolygott.
Valaki mérgezett leheletével
suhintotta végig a virágos sétányt.
Én én hiába sírtam,
hiába gügyögtem, gagyogtam

ragyogó epopeiák csengő rímeivel:
érzéseim elfonnyadtak, mint az őszi rózsák.

· Lelkem üres és szomorú,
mint tarlott kert a késő őszben.
De vajon mi értelme volt akkor
· illatos olajjal itatni a lelkem,
és vért izzadni tespedt testemből?
Miért kellett ismeretlen vizeken hajózni?
És végül volt-e értelme annak,
hogy napvilágot lássak?

FRANZ WERFEL

DER GUTE MENSCH

Övé az erő, a csillagok serege,
A világot mint diót tartja kezében,
Örökkön mosoly övezi az arcát,
Harc az ő lénye, és győzelem a lépésc.

És ahol van s hová karjait nyújtja,
S hol a hangja zsarnoki módon zúg-dörög,
Ott minden gonosz megremegek és széjjelhullik,
Mindenből Isten lesz, s mindenből egy.
Legyőzhetetlen a jó embernek könnye,
Ez a világ cementje, az alkotásnak vize.
A Jó könnyeitől leomlik a minden,
· Széthull a forma, és megtalálja lényegét.

Nincs oly harag, mely hasonló lenne hozzá,
· Ó élténck máglyatűzében áll,
S lábánál mint az eltaposott féreg,
Vonaglik tekerődzve a legyőzött Sátán.

És ha elmegy, úgy mindkét oldalánál
Egy angyal áll, fejük a szférákba magaslik.
Ujjongva bömbölnék a tűz és az arany közt.
S dörögve ütik fényes pajzsukat.

1929

IVO ANDRIĆ

AZ EX PONTO CÍMŰ KÖTETBŐL

Sokszor órákig ülök egy helyen, és a hideg, őszi színekbe bámulok. A végei csendje – és a végzetet, ó, jaj, nem lehet megváltoztatni! – ráfagy lelkemre és arcomra.

Minden halott bennem, és így van ez jól.

Nem ér hozzám a hang, szemem világa ellobban. Minden kívül maradt a nagy kapun, mely tompán becsukódott utánam. Mindent elvesztettem, nem vagyok többé ember, hanem csak nyugtalan, álmatlan gondolat, mely elmerült és elnémult a mélységes mélyben, és fölöttem mint a vizek homályos zöld tömege lebeg a csend, a messzeség és a feledés.

*

Ó, hol van az a rekedt szó, az a halk, érthetetlen, jóságos szó, amely a sötétben úgy világít, mint kicsiny, kicsiny tűztojás, mely soha el nem alszik?

Ó, hol van a vigasztalás szava?

Még tegnap, még tegnap este, sőt még ma reggel is tudtam. Miért nem bukkan hát most fel bennem az a szó, most, amikor oly keserű, oly nehéz minden, miért nem ragyog fel, mint hunyorgató csillag távoli tűz, mint vidám, derűs tekintet?

Ó, hogyan, hogyan is tudtam elfeledni?

*

Mondjátok meg nékcm, hol van a szeretet? Mondjátok: hova meneküljek a gonosztól, mondjátok: hova meneküljek a gyűlöletől?

Mint lángokból szótt koszorú, úgy liheg körülöttem a gyűlölet. Van-e helye a léleknek a csillagok alatt? Van-e a pihenésnek világos perce? Van-e oly tiszta, magas csúcs, ahova nem hatolnak fel a föld borzalmi.

Sajnálom az embert.

*

Ó, sokéves szerelem, téged elkorcsosítanak a változások, a könnyörtelen törvények és a gondok sokasága! Nem, én nem vágyom azt a szerelmet, mely sok évig él, én tudom, hogy a szerelem még addig sem él, mint a tavasz.

Az a szerelem, mely hónapokig tart, a meglepetések és akadályok; a féltékenységek és jóllakottságok szerelme, mely nyugtalan és akaratos lesz, mint nyári villámok cikázása. Én nem vágyom a sok hónapos szerelmet sem, mert tudom, hogy ez a szerelem a fáradtságtól fonnyadna el, és sokat szenvedne a gyanútól, az óvatosságtól, a kicsinyes gondolatoktól.

De az egynapos szerelem, ó . . . ! Ti magányos ifjak, akik a tökéletes szerelemről ábrándoztok, felhívjak benneteket, legyetek az egynapos szerelem hívói!

Egyszer egy napot orvos barátomnál töltöttem a vidéken. Az orvos nővére, akinek vidám szeme és Robespierre-gallérja volt, és én – szerettük egymást egész nap. Nyári nap volt.

Soha két szerelmes gyengédebben nem érintette meg egymás kezét, soha nem cserélt mélyebb pillantásokat, nem cserélt annyi homályos szót, melyeket jobban meg lehet érteni, mint a világosan kimondottakat, és amelyek valamilyen simogatós gyönyört hagytak maguk után.

De mikor eljött az alkony, és vele minden örömök lehetősége és káprázata – el kellett utaznom. Amikor kocsim lassan távolodott, a hegyen a leánykának kendője lobogott, mint valami zászló, az egynapos szerelem dicsőségének lobogója.

*

Tizenegy óra, éjjel.

Valaki egy szót mondott, közönséges, mindennapos szót, és halottaim feltámadnak bennem. A fájdalom hulláma felcsap és lehull. A beszéd folyik tovább, és a bensőm fájva fáj.

Íme, az álom most legyőz engem, jön a jóságos, áldásos elfáradás. Mert ha ez nem jönne, ki tudja, mikor tudnék elaludni?

Mi könnyen földeljük el halottainkat. Így tehát gyakran megtörténik, hogy valaki semmit sem sejtve kimond egy közönséges, mindennapos szót.

*

Mikor a kisfiú megszületett, a Végzet kockát dobott fölötte:

Az erősek és merészek fájából való leszel, és mikor először hallokd ezt a szót: szerencse, meg szeretnéd szerezni az egész világ számára, de egyvalakiről megfeledkezel és szerencsés sohasem leszel.

Talán a szenvedélyek legyőzője leszel, és magasan a földi sár felett érezni fogod a tisztaság, a fenségesség fehér örömet, de szerencsés sohasem leszel.

Talán a föld mosolygós gyermeke leszel, és érezni fogod az élvezetek minden meleg, kimondhatatlan örömet az asszony puha karjaiban, de

szerencsés sohasem leszel.

Talán megbánod világra jöttöd, de legyőződ ennen fájdalmad, legyőződ a világét is, és végül mindennek legyőzője leszel, és a minden megértés, a minden megbocsájtás mosolyával fogsz meghalni, de szerencsés,

szerencsés sohasem leszel.

IVO ANDRIĆ

A NEMIRI (NYUGTALANSÁGOK) CÍMŰ KÖTETBŐL

Ó, ha tudnám, hogy hova tűnik az a fényesség ott fönt a hegyen, és ha tudnám, ki ül azoknál a tüzeknél, melyeket minden éjjel meggyújtanak ott fenn az erdős hegyoldalon, mintha az ég alja is lángba kapna!

Ha tudnám, hogy élnek az emberek a világ minden városában és minden partján a tengereknek, és milyen örömök fakadnak bennük ilyenkor este, és ha minden utat és minden összehajolást láthatnék, és láthatnám a célját a tüzeknek, a fényeknek, melyek maguk köré gyűjtik ilyenkor az embereket, és ha láthatnék minden esti örömet és minden hoinapi szándékot, és ha látnék minden világos vonalat és minden merészebb lendületet, és minden hasznos, termékeny fáj-dalmat, és ha meg tudnám mérni az izmok erejét, a földi tüzek meg örömeinek hosszúságát, és ha meggyőződhetnék arról, hogy sokáig, sokáig – az örökkévalóságig! – fognak élni minden élőlényben, úgy megbocsájtanék elcsukló dalomnak, elfulladt sikolyomnak, és egyszerre felbuggyanna bennem a bizalom, láthatatlan erők egyesítenék ki gerincemet, és boldog és gazdag és nagyon nagy lennék, fejem túlérne a mesék mennyboltjánál.

És akkor lefeküdnék, mint fáradt és csendes háziúr, hogy végig-aludjam az örökkévalóságot.

•

Vannak nappalok és éjjelek, amikor a titok betölti zugomat, és én megtántorodom, mint ijedt, véres szemű állat, és mindent elfelejtek, és nincs, kihez meneküljek, és hangom sincs, hogy valakiért kiáltsak.

A valóság és az álom, mint két szemközti tükör, egyik a másiknak dobja a fájdalमत.

Elalszom, és az elmúlt nap fájdalmára gondolok, majd az álomban újraélek mindent, és á l m o d o m, hogy a fájdalom elmúltot,

hogy soha nem is volt, és vidám vagyok és boldog, mert minden félelem hiábavaló volt.

De mikor felébredtek, íme, a tegnapi fájdalmam még mindig a helyén áll, mint a szikla.

És mindez igaz.

Mert nincs más igazság, csak egy: a fájdalom, és nincs más valóság, mint a szenvedés. Fájdalom és szenvedés van minden csöpp vízben, minden fűszálban, a kristályok élében, az eleven hang minden rezdülésében, a valóságban és az álomban, az életben, az élet előtt, sőt talán az élet után is.

Elhatároztam, hogy nem tespedek többé a szomorúságban, és nem morzsolom többé a gondok olvasóját.

Tegnap este, mikor a fal felé fordultam, amelyben úgy kopogott a halál, mint az óra, elhatároztam, hogy még egyszer megkeresem, vajon van-e valahol olyan hely ezen a földön, ahol könnyen lélegezhet és csendben élhet az ember.

És reggel végigmentem az utcákon új vággyal és avval a csendes léleterővel, amellyel a legázolt növény újra felemelkedik.

PAUL CLAUDEL

SÖTÉTSÉG

(Ténébres)

Én itt vagyok, más másutt van, és borzalmas a csend:
Szerencsétlenség vagyunk, és a Sátán szitájában forgat bennünket.

Én szenvedek, a másik is szenved, és nincsen út
Közte és köztem, a másíknak nincs egy szava sem hozzám,
nem nyúlik felém a keze.

Egyedül az éjszaka közös és áttörhetetlen.

Az éjszaka, amikor nem építenek templomot, és amikor
járhatatlan a szeretet útja.

Hallgatódzom, egyedül vagyok, és átölel a félelem.

Hallom hangjának hasonlóságát és panaszos sikolyát,

Szélfd szellőt hallok, és hajam felborzolódik,

Mentsétek meg őt a haláltól és a Vadállat torkától!

Íme, a halál fze ismét fogaim közt van,
A görcs, a hányinger, a kérődzés.
Egyedül voltam a présben, és rajongással tapostam a szőlőt,
Ezen az éjjel egyik faltól a másikhoz mentem, és hangosan
kacagtam.

Az, aki a szemet csinálta, szem nélkül nem fog látni engem?
Az, aki a fület csinálta, fül nélkül nem fog hallani engem?
Tudom, hogy ott, ahol dúslakodik a bűn, ott a Te irgalmad még
hatalma-

sabb.

Imádkoznunk kell, mert ez a világ Hercegi Urának órája.

PAUL CLAUDEL

RÉSZLET AZ ÖT NAGY ÓDÁBÓL

(Fragment des cinq grandes odes)

Üdv néked, hajnal, új század hajnala!

Míg mások átkoznak téged, én megáldalak réműlet nélkül, épen ezért ez az ének hasonlatos Horatius énekéhez, aki bizalommal köszöntötte a fiatal fiúk és lányok karát, mikor Augustus másodszor megalapította Rómát.

Annyi szent templom után, melyek arcukkal a földre omlottak.

(Így hajdanában Bourgogne-nak abban az istentelen városában láttam a Miasszonyunk ledöntött szobrát, amint arccal feküdt a hóban, és népének nagy kegyetlensége miatt panaszkodott.)

Annyi csákánnyal széthasított menedékház után, amikor a csákány nem tudta, hogy mit csinál.

Íme, ismét van házunk, ahol imádkozhatunk,

Új templomunk van, amelyben a Sátán dühe nem tudja eloltani a lángokat, és nem tudja aláásni a gyémántkemény boltíveket.

Solesmes és Ligugé falai helyett itt van az új kerítés!

Magam előtt látom a katolikus Egyházat, mely az egész világ-egyetemet átfogja!

Ó, zsákmány! Ó, csodálatos halászat! Ó, hálónk szeméibe akadt csillagok milliója!

Mint a tengerből félig felhúzott halászsákmány, amikor a kagylók még élnek a fáklya lehulló fényében!

Mi meghódítottuk a világot, és úgy találtuk, hogy a Te alkotásod befejezett.

És hogy nincs semmi tökéletlen a Te befejezett műveidben, és hogy a mi képzeletünk egy jegyet sem tud hozzátenni

Ahhoz a Számhoz, amelyben elragadta a látjuk a Te Egységedet!

Miként egykoron Kolumbusz és Magellán összekötötték a föld két részét,

A régi térképeknek minden szörnyűsége eltűnt,

Azonképpen az égnek nincs több rémülete számunkra, mert tudjuk jól, hogy amilyen messzire csak a mindenség nyúlik,

A Te mértéked mindenütt jelen van. A Te jószágod mindenütt jelen van.

És mi bámuljuk csillagaidat az égen

Békésen, mint a terhes juhok és a legelésző bárányok,

Számosan is, mint Ábrahám ivadékai.

Miként a kis pókokat vagy bizonyos fajú rovarok lárváit vattás meg seLYmes zacskójukban kövek között gondosan elrejtve látjuk.

Épp olyan az, mint mikor nekem egy fészeknyi napsugarat mutatnak, melyet hideg, ködös felhőredők ölelnek át,

Épp olyan az, mint mikor titeket látlak, testvéreim, a sárban, színlelésben vergődve, a szenvedő csillagokhoz hasonlatosan!

Minden az enyém, a katolikusé, és én senkit sem fosztottam ki közületek. A halál, ahelyett hogy elhomályosítana benneteket,

Felszabadít, ahogyan egy égitest felszabadul, mely elkezd végtelen pályáját,

Ugyanazokat a távolságokat befutva ugyanazon idő alatt

Az ellipszishez hasonlatosan, amelynek a nap, amit látunk, csak egyik gyújtópontja.

Üdvözlöm minden halottnak égboltozatát!

Mint egy égitest, amely fényére és matematikai mozgására zsugorodik szemünkben,

Boldog lelkek, mi nem látunk többet belőletek, mint Isten dicsőségének ezt a mennyiségét,

Amelyet ti visszatükröztök a tökéletes szegénység ekstázisában lebegve, hasonlatosan a csillagászati távolságok végtelenségéhez.

Ó, szent lelkek, lehetek-e én valaha az utolsó köztetek?

1933

NENAD MITROV

PIANO

A csend dalol a puha esti némaságban most.
Mintha egy hegedű szava zokogna valahol.
Lágy ködből baldachint von rám az álomlelkű hold,
míg én az örök vágy kelyhéből bort iszom, langyost,

a feledés borát, mely lemos rólam sok fáradt
napot, dohos lőrét. Az Én a magányból kilép,
s lassan csodás sejtések szent káprázata árad,
majd nyúlt szívemre a boldogság leheli szelét.

Jól érzem én, mikor e ritka, enyhe pillanat
lelkemre vés áhítatos, titkos szent jeleket,
érezem, mint lüktet lent a drága, örök gondolat,

s a Nirvána az agyvelőmre békét tereget.
Magával ránt a halál, a gyönyörszótte nagy Titok,
s hegedűszóval, alkonyatban csendben – meghalok.

OTON ŽUPANČIČ

MINDEN ÉLŐ NAP DALA

(Vseh živih dan)

Ma minden élő napot érzek én,
a szívem habzik és zubog,
oly furcsán jókedvű vagyok,
mint Karszt borától ittasult legény.

Nem halljátok? – Amott a zord erdő fölött
viharok vágatnak,
az ég dühösen dörög,
s a sötét ködből néha-néha
vörös láng villan fel, mint véres pallos –
új fénye ez a napnak.

Testvéreim, akik az élet útján mentek,
E pallos nem sújthat le rátok,
igaz emberen nem fog átok.
Súvít a kard sírok felett,
s gonosz házakban gyújt tüzet.
Gazt pusztítja a tűzharag,
a jó azonban megmarad.

Testvéreim, testvéreim,
egy új nap köszönt most rátok!
Testvéreim, testvéreim,
a falutokban mit csináltok?
Felszántottátok már a földet?
Most ezer csillag csillog éjjel,
most hull az aranyló mag széjjel –
Felszántottátok már a földet?

Az álom hulljon szét, mint dohos pernye!
A vész után köszöntsd az új napot,
mely elmegy, s vissza már nem hívhatod,
csupán azé a nap, aki hisz benne!